

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

Олег ШЕРЕМЕТ.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2023 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Анатолій ЗАЇНЧОВСЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове
забезпечення бізнесу»

на тему: Економіко-правове обґрунтування використання майнового
потенціалу підприємства

Виконав здобувач 4 курсу групи ПЕ-4-2

Гоц Сергій Петрович

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник Жужукіна Наталія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Консультант Негода Олена Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Петухова О.М.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Я як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління

Кафедра Економіки і права

Освітній ступінь Бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ

«05» грудня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Гоцу Сергію Петровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Економіко-правове обґрунтування використання майнового потенціалу підприємства»

керівник роботи Жужукіна Наталія Іванівна, доцент, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «5» грудня 2022 року № 865-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 07 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити).

Розділ 1. Теоретичні основи аналізу формування та використання майнового потенціалу підприємства. 1.1. Сутність та підходи до визначення майнового потенціалу підприємств. 1.2. Методичні засади аналізу формування та використання майнового потенціалу підприємств. 1.3. Підходи до управління майновим потенціалом підприємств. 1.4. Правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства. Розділ 2. Аналіз майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА». 2.1. Історія створення та асортиментна структура підприємства. 2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. 2.3. Оцінка фінансового стану підприємства. 2.4. Аналіз майнового потенціалу підприємства. 2.5. Особливості правового регулювання ТОВ «ЙОДАНКА». Розділ 3. Напрямки підвищення ефективності формування та використання майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА». 3.1. Пропозиції щодо нарощування майнового потенціалу підприємства. 3.2. Заходи з підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства. 3.3. Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів.

5. Перелік графічного матеріалу

презентаційний матеріал: 14 слайдів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Підрозділ 1.4	Негода Олена Анатоліївна, PhD, доцент	05.02.2022	01.03.2023
Підрозділ 2.5	Негода Олена Анатоліївна, PhD, доцент	28.04.2023	10.05.2023

7. Дата видачі завдання 5 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	20.12.2022 р.	виконано
2	Написання розділу 1	05.02.2023 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	15.04.2023 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	14.05.2023 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	20.05.2023 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	.06.2023 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.06.2023 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	19.06.2023 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Гоц С.П. _____
(прізвище та ініціали)

Жужукіна Н.І. _____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гоц С.П. Економіко-правове обґрунтування використання майнового потенціалу підприємства. Київ. НУХТ 2023.

Дана кваліфікаційна робота присвячена економіко-правовому обґрунтуванню використання майнового потенціалу на підприємстві харчової промисловості. Основною метою дослідження є вивчення особливостей формування майнового потенціалу та визначення шляхів для підвищення ефективності його використання.

У роботі проведено аналіз майнового потенціалу підприємства харчової промисловості та оцінку його стану. Визначено основні складові майнового потенціалу, такі як матеріальні активи, фінансові ресурси, технологічне обладнання та інші. Здійснено розрахунок економічних показників, спрямованих на розширення потенціалу майна підприємства та підвищення його ефективності.

Одними з основних висновків є необхідність збільшення інвестицій у розвиток майнового потенціалу підприємства, вдосконалення управління активами та оптимізація процесів використання майна. Запропоновано ряд заходів, спрямованих на покращення ефективності використання майнового потенціалу, зокрема шляхом впровадження сучасних технологій, вдосконалення системи управління та залучення фінансових ресурсів.

Отже, ця кваліфікаційна робота містить важливі висновки та рекомендації щодо економіко-правового обґрунтування використання майнового потенціалу на підприємстві харчової промисловості. Вона є актуальною для фахівців у галузі економіки та права, які цікавляться розширенням та оптимізацією майнового потенціалу підприємства з метою досягнення більш високої ефективності його діяльності.

Ключові слова: майно, майновий потенціал, основні засоби, використання майнового потенціалу, розвиток майнового потенціалу.

ABSTRACT

Gots S.P. Economic and legal justification of the use of the property potential of the enterprise. Kyiv. NUFT 2023.

This qualification work is devoted to the economic and legal justification of the use of property potential at a food industry enterprise. The main goal of the research is to study the peculiarities of the formation of property potential and to determine ways to increase the efficiency of its use.

The paper analyzes the property potential of the food industry enterprise and assesses its condition. The main components of the property potential, such as material assets, financial resources, technological equipment and others, are defined. The calculation of economic indicators aimed at expanding the potential of the enterprise's property and increasing its efficiency was carried out.

One of the main conclusions is the need to increase investments in the development of the company's property potential, improve asset management, and optimize property use processes. A number of measures aimed at improving the efficiency of the use of property potential have been proposed, in particular by introducing modern technologies, improving the management system and attracting financial resources.

Therefore, this qualification work contains important conclusions and recommendations regarding the economic and legal justification of the use of property potential at the food industry enterprise. It is relevant for specialists in the field of economics and law, who are interested in expanding and optimizing the property potential of the enterprise in order to achieve higher efficiency of its activities.

Keywords: property, property potential, fixed assets, use of property potential, development of property potential.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Сутність та підходи до визначення майнового потенціалу підприємств. 9	
1.2. Методичні засади аналізу формування та використання майнового потенціалу підприємств.....	18
1.3. Підходи до управління майновим потенціалом підприємств	27
1.4. Правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства.....	32
Висновки до розділу 1	41
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ЙОДАНКА»	43
2.1. Історія створення та асортиментна структура підприємства	43
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	46
2.3. Оцінка фінансового стану підприємства	49
2.4. Аналіз майнового потенціалу підприємства	57
2.5. Особливості правового регулювання ТОВ «ЙОДАНКА»	64
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ЙОДАНКА»	72
3.1 Пропозиції щодо нарощування майнового потенціалу підприємства	72
3.2. Заходи з підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства.....	79
3.3. Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів	84
Висновки до 3 розділу	94
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101
ДОДАТКИ.....	110

ВСТУП

В умовах ринкової економіки кожен керівник підприємства повинен розробляти програму заходів щодо охорони та модернізації власного майнового потенціалу, особливо того, до якого відносяться нематеріальні активи. Проте бурхливі зміни в економіці не сприяють стабільному веденню господарської діяльності: рейдерські захоплення, недобросовісна конкуренція – це ті процеси, які на жаль характерні для перехідного періоду економіки. І на цьому фоні утримати у належному стані власне майно, оптимізувати його структуру – це задача доволі складна для багатьох власників, особливо не великих підприємств.

Для успішного функціонування та розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах важливого значення набуває реалізація підприємством його можливостей ефективно використовувати наявні майнові ресурси та існуючі резерви покращення результатів виробничо-господарської діяльності. Тому важливим завданням керівників підприємства є формування, об'єктивне оцінювання та використання майнового потенціалу підприємства. В економічній літературі немає однозначного визначення структури потенціалу підприємства, що створює труднощі у дослідженні майнового потенціалу підприємства та може спричинити суперечливість результатів.

Питання оцінки використання та відтворення майнового потенціалу підприємства з боку як його власників, так й різних контрагентів досліджено у наукових працях багатьох авторів. Цій проблемі присвячено роботи таких авторів, як Петрук О.М., О. В. Кондратюк, О. С. Ключник, П.А. Знахуренко, О. Л. Хотомлянський, Л.І. Катан, Я.В. Колеснік, І. С. Благун, І. Т. Зварич, В. Б. Кочкодан, А.В. Бурковська, О.Ю. Соловйов, О. Остафіль, М. Рубаха. Основну увагу приділено розробці інструментарію оцінки ефективності використання окремих складових майнового потенціалу, комплексної оцінки на базі показників фінансового стану, але запропоновані підходи або є дуже узагальненими, або мають деякі недоліки, а отже потребують вдосконалення.

Об’єктивна оцінка економічного потенціалу повинна сприяти суттєвому підвищенню обґрунтованості управлінських рішень з забезпечення поточної діяльності та розвитку підприємства. Саме тому питання визначення та підтримання оптимального рівня майнового потенціалу підприємств завжди є актуальним напрямком науково-прикладних досліджень.

Метою дослідження є вивчення особливостей формування майнового потенціалу на підприємстві харчової промисловості.

Відповідно сформульованої мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- систематизовано поняття майновий потенціал, розглянуто елементи та підходи до оцінювання;
- проаналізовано правове забезпечення використання майнового потенціалу та регулювання діяльності товариств з обмеженою відповідальністю;
- проведено аналіз показників ефективності діяльності та фінансового стану ТОВ «ЙОДАНКА»;
- досліджено величину та структуру майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА»;
- запропоновано заходи щодо підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства

Об’єктом дослідження є діяльність ТОВ «ЙОДАНКА», яке є лідером розливу мінеральної води та інших напоїв у своєму регіоні.

Предметом дослідження є особливості економіко-правового обґрунтування використання майнового потенціалу підприємства.

Інформаційною базою роботи стали навчальні та наукові видання, публікації у періодичних виданнях; звітність ТОВ «ЙОДАНКА» та інформація з сайту підприємства і їх дестриб’юторів, а також матеріали переддипломної практики.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

Загальний обсяг роботи викладений на 109 сторінках. Робота містить 10 рисунків та 28 таблиць

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та підходи до визначення майнового потенціалу підприємств

За сучасних ринкових умов, які характеризуються нестабільністю та глобалізацією економічних відносин, підвищенням конкуренції, для підприємства надзвичайно важливою є здатність ефективно формувати та використовувати майнові ресурси, а також об'єктивно оцінювати і використовувати майновий потенціал. Поняття майнового потенціалу підприємства не має однозначного визначення в сучасній економічній науці. Відтак, окреслення сутності майнового потенціалу є важливою передумовою подальших досліджень особливостей його формування, оцінювання та використання на підприємстві.

Теоретичні аспекти формування та використання потенціалу підприємства досліджено в працях таких українських і зарубіжних економістів, як А. І. Анчишкін, Л. І. Абалкін, В. М. Архангельський, І. О. Джаїн, Т. В. Калінеску, Н. С. Краснокутська, І. І. Лукінов, 386 Р. В. Марушков, І. М. Репіна, О. С. Федонін, Н. І. Чухрай та ін. Проблеми управління майновим потенціалом підприємства відображено у працях таких вчених, як М. В. Білошкурський, А. І. Волков, О. Г. Денисюк, О. К. Добикіна та ін. Зважаючи на вагомий науковий доробок у визначеній сфері, маємо зауважити, що в економічній літературі на сьогоднішній день немає єдиного підходу до визначення сутності та складових майнового потенціалу підприємства, що визначає актуальність подальших досліджень [13].

Термін «потенціал» походить від латинського слова *potential*. Воно означає «сила», «потужність», «спроможність», «здатність», «прихована можливість» або «спроможність існувати». Іншомовний словник визначає цей термін його наступним чином: «Потенціал – це сукупність усіх наявних

засобів, можливостей, продуктивних сил тощо, що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері. Таке трактування є занадто широким для використання його в економічних дослідженнях, хоча певні особливості потенціалу висвітлені.

За результатами аналізу літературних джерел можна виділити можна виділити п'ять основних підходів до визначення поняття «потенціал підприємства»: факторний, ресурсний, за потужністю, цільовий.

Науковці, які формують ресурсний підхід, розглядають потенціал підприємства як сукупність або систему ресурсів, якими володіє суб'єкт господарювання. Факторний підхід розглядає потенціал підприємства як сукупність елементів або факторів виробництва, що поєднані у процесі виготовлення продукції. Результатом такого поєднання є створення нової вартості. Цільовий підхід визначає потенціал як можливість досягнення поставленої мети, виконання поставлених завдань чи розв'язання задач.

Виходячи з цього, потенціал підприємства можна охарактеризувати як вміння підприємства якомога вигідніше використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські та ін.) для виробництва продукції з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства, а також можливість досягати поточні і стратегічні завдання діяльності на ринку. Майновий потенціал, у свою чергу, є компонентом економічного потенціалу, що визначає його особливості та характеристики.

В сучасних динамічних умовах господарювання, майновий потенціал окремих бізнес-структур не знаходиться в статичному стані, його обсяги постійно змінюються під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Саме тому, сьогодні значно зростає потреба в розгляді питання щодо оцінки майнового потенціалу.

Сучасні бізнес-структури є складними економічними, соціотехнічними системами, ефективне управління якими в умовах швидкозмінювального зовнішнього середовища є основою їх успішного функціонування та

постійного накопичення власного сукупного потенціалу. Забезпечити стійкість певної бізнес-структури дозволяє ключовий ресурс – майновий потенціал господарюючої системи.

МПП визначаються розміром, складом та станом активів (перш за все, довгострокових), завдяки яким певна комерційна організація планує досягти свою мету.

Майновий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів.

Майновий потенціал є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже, саме він відіграє вагомую роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливою, ліквідною та фінансово надійною. Можна стверджувати, що процес формування майнового потенціалу підприємства є по своїй сутності складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які в основному контролюються суб'єктом господарювання. При оцінюванні майнового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрямки розвитку бізнесу. Проте, через значну залежність фінансових можливостей підприємства від змін в економічному середовищі, необхідно враховувати вплив факторів, які чинять вплив на формування і використання майнового потенціалу [4].

Оптимальні процеси формування та використання майна забезпечують ефективне функціонування підприємства в цілому, сучасне технічне оснащення бізнесу, розширення масштабів та сфери діяльності, отримання прибутку, зростання продуктивності праці персоналу, формування грошових потоків інвестиційної та інноваційної діяльності. Під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів майнові активи підприємств постійно динамічно змінюються і розвиваються, що призводить до зростання майнового

потенціалу та збільшення національного багатства регіону і держави в цілому.

Майновий потенціал підприємства - це інтегрована система, що включає низку підсистем та їх взаємозв'язків, які створюють нові характеристики та можливості.

Сутність майнового потенціалу підприємства як результат минулих подій, що управляється підприємством і функціонує в матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, а також як результат майбутньої господарської діяльності підприємства. Він визначається як сукупність ресурсів, від яких підприємство очікує отримати економічні вигоди у вигляді чистого прибутку, доданої вартості та чистого доходу в результаті своєї господарської діяльності в майбутньому.

Майновий потенціал в загальному вигляді можна розуміти як сукупність засобів підприємства, які перебувають під його контролем.

Під МПП в літературних джерелах зазвичай розуміють де-яку сукупність ресурсів, що функціонує у матеріальній-нематеріальній-фінансовій формах та завдяки якій певний бізнес-суб'єкт планує отримати певні економічні вигоди у формі чистого доходу або доданої вартості або чистого прибутку.

При дослідженні майнового потенціалу необхідною умовою є обґрунтування його структури. Вивчення структури МПП ґрунтується на системному підході. Системний підхід представляє собою напрям методології наукового пізнання, в основі якого лежить розгляд об'єктів як систем, що дозволить дослідити важкодоступні властивості та взаємозв'язки в об'єктах. Завдяки системному підходу ми можемо відобразити МПП як комплекс взаємопов'язаних підсистем, об'єднаних спільними цілями, розкрити його інтегровані властивості, внутрішні й зовнішні зв'язки [10].

Структура (від лат. *structura* - будова, розташування, порядок) - це внутрішня організація системи, спосіб, у який елементи, що складають систему, взаємопов'язані та взаємодіють, а структурування об'єкта дослідження визначається внутрішніми властивостями системи. [11].

Як зазначає І.В. Сіменко, при дослідженні майнового потенціалу підприємства, обґрунтування її структури є обов'язковою умовою. Дослідження структури потенційного майна підприємства базується на системному підході. Системний підхід - це галузь методології наукового пізнання, заснована на розгляді предмета як системи, що дає змогу вивчати важкодоступні властивості та взаємозв'язки у цьому предметі. Системний підхід дозволяє осмислити потенціал власності як комплекс взаємопов'язаних підсистем, об'єднаних спільною метою, виявити її інтегральні властивості, внутрішні та зовнішні зв'язки [12, с. 87].

Структуру МПП складають ресурси підприємства та результати його господарювання (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Структура МПП

Основними чинниками, що впливають на структуру основних засобів

підприємства є:

- виробничі та матеріально-технічні особливості галузі господарювання підприємства; форми організації виробничого процесу;
- форми відтворення ОЗ; технічний рівень виробництва;
- місце розміщення підприємства.

Майновий потенціал за центрами витрат представлений на підприємстві організаційною одиницею, тобто цехом, відділом, дільницею або їх більш дрібним підрозділом. В свою чергу, потенціал центрів доходу на підприємстві за думкою більшості науковців формується тільки службою збуту суб'єкта господарювання або іншим структурним підрозділом, що виконує її функції.

Центри прибутку визначають майновий потенціал через:

- дочірні фірми холдингів;
- відокремлені підрозділи, представництва і філії крупних компаній;
- великі випускаючі цехи виробничих об'єднань; виробничі відділення компаній з дивізіональною організаційною структурою управління;
- допоміжні цехи виробничих об'єднань;
- регіонально і технологічно відокремлені види діяльності багатoproфільних компаній;
- основні виробництва (цехи), що приймають участь в єдиних технологічних ланцюгах;
- збутові служби і підрозділи.

Узагальнюючим вище наведених центрів відповідальності є центр інвестицій. Центром інвестицій є підрозділ, керівник якого відповідальний не тільки за доходи і витрати, але й за капіталовкладення. Метою центру інвестицій щодо формування майнового потенціалу є не тільки отримання максимального прибутку від його використання, але й досягнення максимальної рентабельності вкладеного в нього капіталу, тобто

максимальної доходності інвестицій. Таким параметрам здебільшого відповідають підрозділи підприємств з великим ступенем автономності, наприклад дочірні підприємства в складі великого холдингу.

Аналіз різних підходів науковців до трактування поняття «майновий стан підприємства» свідчить, що більшість визначає його через склад і співвідношення майнових прав та зобов'язань суб'єктів господарювання, що відображається в їх обліковій політиці. Деякі автори також трактують це поняття, поєднуючи юридичні та економічні характеристики майна підприємства. Існування таких підходів зумовлено тим, що поняття «майно» фактично належить до правової сфери і є невіддільним від поняття самого підприємства [22, с. 9].

Ефективність формування та використання потенціалу підприємства значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення підприємства та його здатності використовувати інформацію в процесі прийняття управлінських рішень. Користувачів інформації, яку суб'єкти АПК можуть отримати про майновий потенціал, на основі їх класифікації можна поділити на зовнішніх та внутрішніх [14].

Внутрішніми користувачами є власники, менеджери та трудовий колектив підприємств, тобто особи, яких безпосередньо стосується процес формування, використання та накопичення майнового потенціалу, підвищення рівня його відтворення та, відповідно, зростання обсягів створеної суб'єктами господарювання доданої вартості.

Так, зокрема:

- власники підприємства (забезпечують майновий потенціал підприємства власними активами, реінвестують прибуток у його нарощення, а отже й зацікавлені в отриманні якомога найповнішої інформації щодо його поточного стану та перспектив розвитку);
- органи управління підприємства (у відповідності зі своїми функціями вони мають накопичувати інформацію з метою розробки та обґрунтування поточних та стратегічних планів

розвитку майнового потенціалу, визначення його сильних та слабких сторін, на основі цього здійснювати ефективне управління ним з використанням планування, організації, мотивації та контролю);

- трудовий колектив (зацікавлений в інформації про майновий потенціал для визначення рівня сталості розвитку та прибутковості господарської діяльності, оскільки якщо підприємство має ресурси для відтворення та розвитку власного потенціалу, то буде мати можливість для забезпечення достатнього рівня оплати праці та соціальних гарантій).

Зовнішніх користувачів інформаційних ресурсів класифікації майнового потенціалу підприємств формують наступні їх групи:

1. Користувачі інформації, які безпосередньо зацікавлені в його формуванні, використанні та розвитку:

- потенційні інвестори (оцінюють спроможність підприємства ефективно використовувати їх інвестиції на оновлення майнового потенціалу, а також їх здатність своєчасно виплачувати доходи на них);
- кредитори, позикодавці (аналізують майновий потенціал з метою визначення рівня повернення заборгованих їм коштів за реалізоване майно, надані послуги, виконані роботи);
- громадськість (на основі оприлюдненої інформації визначає місце суб'єкта господарювання в АПК, аналізує можливість створення додаткових робочих місць та можливості підвищення рівня зайнятості на регіональному рівні); органи державної податкової служби (використовують обсяг інформації,
- що необхідний для реалізації власних повноважень, які визначені законодавством).

2. Користувачі інформації, які не мають прямого інтересу до майнового потенціалу підприємств, але оцінюють інформацію щодо нього з метою

аналізу економічної політики держави:

3. Користувачі інформації, які не мають фінансового інтересу до респондентів, але використовують надану інформацію для задоволення власних потреб або визначають її як об'єкт господарської діяльності:

- аудитори (зацікавлені в даній інформації з метою аналізу майна підприємства, його стану та, відповідно, відображення отриманих показників в аудиторському висновку);
- науково-дослідні установи та навчальні заклади освіти (класифікація майнового потенціалу є інформаційною базою для проведення наукових досліджень та підготовки фахівців економічного спрямування);
- підприємства з надання інформаційних послуг (для даних суб'єктів інформація є об'єктом діяльності, за допомогою якої вони задовольняють потребу в ній у інших підприємствах, організаціях та установах).

Все вищевикладене є спробою узагальнення можливих користувачів інформаційних ресурсів класифікації майнового потенціалу підприємств АПК, визначення їх потреби в відповідній інформації та основних напрямів її реалізації в сучасних умовах господарювання.

Отже, майновий потенціал підприємства визначається не лише обсягами, структурою та станом його майна, а й можливістю щодо поліпшення його використання та оптимізації структури майна відповідно до цілей розвитку підприємства і змін умов оточуючого підприємницького середовища. Можливість використання майнових цінностей підприємства та здатність до їх мобілізації залежать від впливу внутрішніх і зовнішніх щодо підприємства чинників, зокрема від обсягу майнових цінностей підприємства, рівня амортизації основних засобів, значення фінансових результатів його діяльності, рівень використання потужностей, знань, умінь та навичок, досвіду та компетентності персоналу, а також від розвитку системи кредитування господарської діяльності підприємства та фондового ринку тощо.

1.2. Методичні засади аналізу формування та використання майнового потенціалу підприємств

Класифікацію методів оцінки потенціалу підприємства можна провести відповідно до різних ознак, залежно від типів зв'язків ресурсів, процесів та отриманих результатів. Якщо оцінка проводиться з позицій ефективності понесення витрат на створення об'єкта чи упорядкування земельного масиву, то очевидно, що вартість об'єкта оцінюється постфактум. Коли враховується тільки теперішня ситуація, яка склалася на ринку (у певному регіоні), то можна казати про поточну оцінку вартості об'єктів. У тому разі, коли визначають майбутню корисність від господарського використання об'єкта, тобто обчислюють розмір чистого потоку капіталу, що буде отриманий інвестором-власником від експлуатації земельної ділянки, будівлі чи споруди, очевидно, що можлива вартість об'єкта розраховується аналітиком апріорно. Відповідно до цього з усієї різноманітності методів визначення вартості потенціалу виокремлюють три традиційні підходи: витратний, порівняльний та результатний (дохідний) [8].

- витратний (майновий) – визначає вартість об'єкта за сумою витрат на його створення та використання;
- порівняльний (ринковий) – визначає вартість на базі зіставлення з аналогами, що вже були об'єктами ринкових угод;
- результатний (дохідний) – оцінює вартість об'єкта на засаді величини чистого потоку позитивних результатів від його використання.

Кожний підхід дозволяє підкреслити певні характеристики об'єкта й передбачає застосування певних методів [8].

Загальна класифікація методів оцінки підприємства та його потенціалу наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Загальна класифікація методів оцінки підприємства та його потенціалу

Витратні методи	Порівняльні методи	Результатні методи
- метод порівняльної одиниці; - метод поділу за компонентами; - метод кількісної діагностики; - метод обліку витрат на інфраструктуру; - метод заміщення; - метод індексації даних проектно-кошторисної документації	- метод парного продажу; - метод статистичних коригувань; - метод експертного порівняння; - метод мультиплікаторів	- метод капіталізації доходів; - метод дисконтування грошових потоків; - метод залишкового доходу

При оцінюванні з позиції дохідного підходу основним чинником, що визначає величину вартості об'єкта, вважається дохід. Чим більшим є дохід, отримуваний від використання об'єкта оцінювання, тим більшою є величина його ринкової вартості за інших рівних умов. При цьому застосовується принцип очікування і враховується тривалість періоду отриманого можливого доходу, рівень і вид ризиків [9, с.303].

Порівняльний підхід дає найбільш точні результати, якщо існує активний ринок аналогічних об'єктів власності [9, с.303].

В цілому всі три підходи взаємопов'язані. Кожен з них припускає використання різних видів ринкової інформації. На ідеальному ринку всі три підходи повинні привести до однакової величини вартості, а на практиці отримувані величини можуть істотно відрізнятися. Причиною цього є: недосконалість ринку, відсутність рівноваги між пропозицією і попитом; нестача інформації чи її недоступність для потенційних покупців, невизначена ефективність виробництва і т.ін. [9, с.303].

Проводячи вибір необхідних методів для здійснення оцінки вартості потенціалу підприємства необхідно уявляти переваги і недоліки, які несе в собі кожна з концепцій (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Переваги і недоліки концепцій оцінки вартості потенціалу підприємства

Підхід	Переваги	Недоліки
Витратний підхід	- аналіз варіантів найкращого та найефективнішого використання земельної ділянки; - техніко-економічний аналіз можливостей нового будівництва та різного роду поліпшень; - остаточне збалансування величини ринкової вартості підприємства з його можливостями за кожним зі структурних елементів; - оцінка об'єктів загальнодержавного чи унікального характеру; - оцінка потенціалів за умови малоактивного та нерозвинутого ринку капіталу, нерухомості землі тощо	- використання “колишньої” господарської інформації потребує їх приведення до одного часового періоду, механізм розрахунків у цьому аспекті не можна назвати досконалим; - ігнорування перспектив розвитку підприємства та ринкового середовища; - повністю випадають із кола досліджень індивідуальні можливості ефективного використання об'єкта
Порівняльний підхід	- орієнтація на поточні фактичні ціни та ринкові умови діяльності дає змогу уникнути розбіжності між розрахунковою величиною вартості та її ринковим еквівалентом; - достовірна фактична інформація підвищує точність аналітичних розрахунків та відображення специфіки об'єкта оцінки, з урахуванням фактично досягнутих фінансово-економічних результатів; - дає змогу врахувати не тільки внутрішні особливості об'єкта, а й ринкову ситуацію у цілому	- потребує існування розвинутого, цивілізованого та прозорого ринку об'єктів оцінки; - неможливість оцінки унікальних чи специфічних об'єктів за браком аналогів для порівняння; - ігнорування перспектив розвитку підприємств у майбутньому; - значні витрати часу та ресурсів на збирання та опрацювання великого масиву інформації як про об'єкт оцінки, так і його аналогів;

	(співвідношення попиту та пропонування, ціни на супутні об'єкти тощо)	- необхідність використання складних розрахункових процедур для встановлення адекватних поправок проти аналога, що не завжди можливо (навіть з причин недостатності кваліфікаційного рівня аналітика).
Результатний підхід	- урахування перспектив діяльності та розвитку підприємства як цілісного земельно-майнового та соціально-організаційного комплексу, виходячи з колишнього досвіду, досягнутих результатів та сформованих ринкових умов; - можливість урахування специфіки ринкових умов для певного об'єкта за допомогою правильного визначення рівня дисконту чи коефіцієнта капіталізації.	- в аналітичних розрахунках використовується прогнозна (імовірнісна), а не фактична господарська інформація; - аналітичні процедури формування ставок дисконту та капіталізації мають надто суб'єктивний характер; - неможливість досягнення абсолютно точних результатів через тривалість періоду оцінки та нестабільність реальних процесів припливу та відпливу капіталу

Оскільки стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів у його активи, то для його оцінки насамперед необхідно вивчити склад його майнового потенціалу, його структуру, джерела його формування та причини їх зміни. Особливу увагу слід приділити вивченню причин негативного впливу на фінансовий стан підприємства.

Проводити оцінювання майнового потенціалу підприємства важливо як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації. За умов оптимального використання майнового потенціалу підприємство збільшує свою ринкову вартість, що є сигналом для потенційних інвесторів, кредиторів,

акціонерів, державних структур та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання щодо доцільності інвестування коштів у досліджуване підприємство та його платоспроможності [4].

Зобразимо схематично етапи оцінювання майнового потенціалу юридичної особи за інформацією (рис. 1.2).

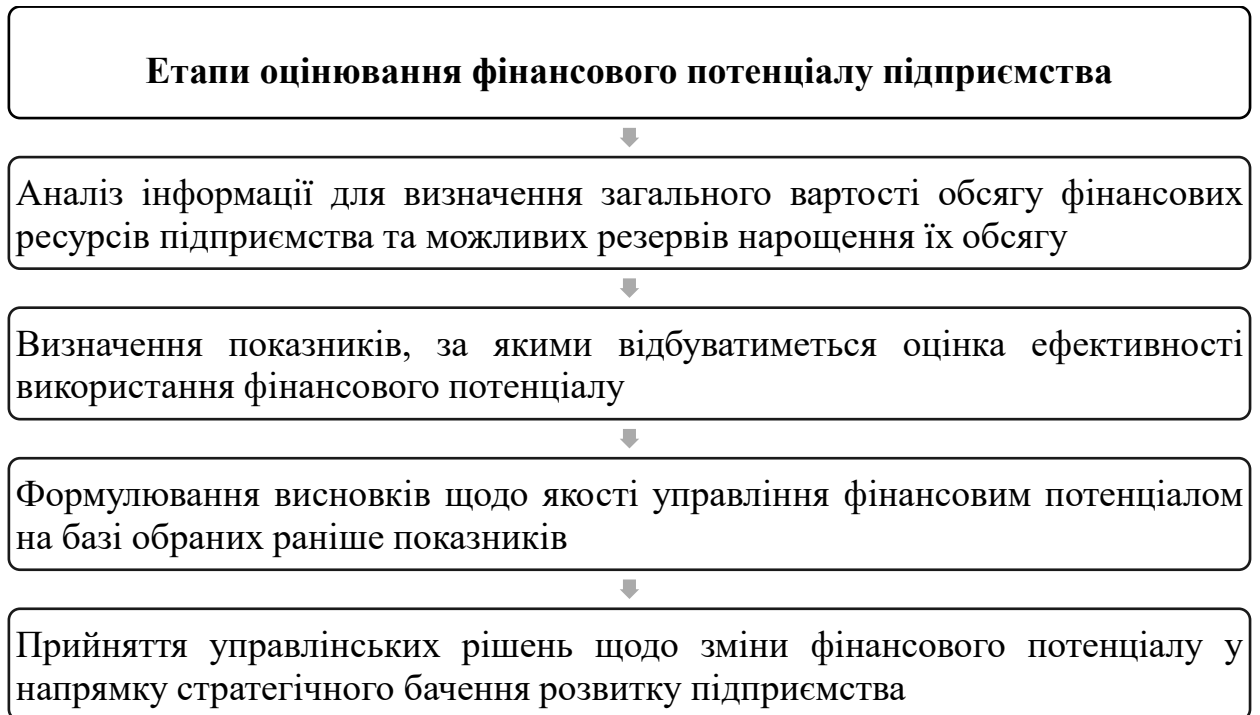

Рис. 1.2. Етапи оцінювання фінансового потенціалу підприємства

В сучасних умовах значення аналізу економічного потенціалу підприємства зростає. Це пов'язано з необхідністю забезпечення підприємства нормальної господарської діяльності в новій економічній ситуації, яка характеризується зростанням конкуренції і загостренням проблеми виживання. Ринок вимагає швидкого реагування на зміни виробничої ситуації, підтримку сталості фінансового стану та економічного потенціалу. Адже, за однакових умов, у більш вигідному становищі знаходяться ті підприємства і організації, які мають досконалішу систему самоврядування, тобто можуть краще аналізувати виробничі ситуації та приймати ефективні управлінські рішення, швидше адаптуватися до змін кон'юнктури ринку.

У фінансовому аналізі економічний потенціал досліджується за двома аспектами: як сукупність майна, що перебуває у розпорядженні підприємства,

та як загальна вартість джерел його фінансування (рис. 1.3) [16].

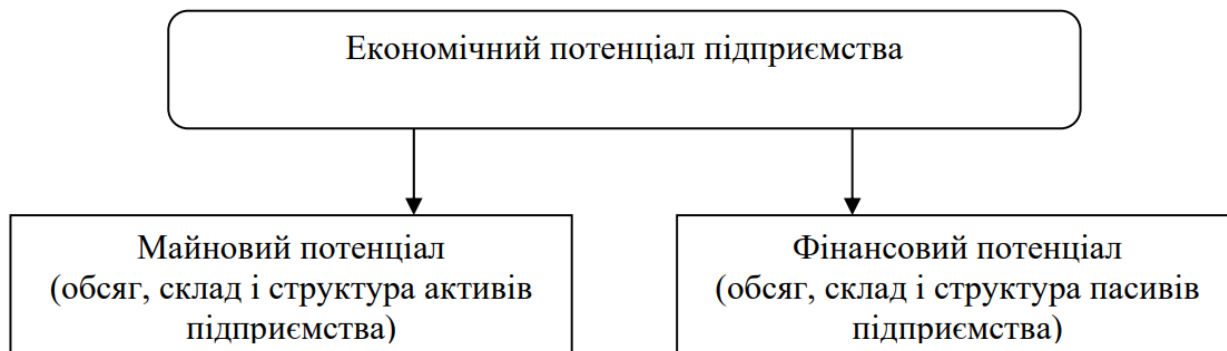

Рис. 1.3. Характеристика економічного потенціалу підприємства

В процесі аналізу майнового потенціалу підприємства використовуються різноманітні прийоми. Прийом порівняння застосовується у випадках зіставлення фактичних даних економічного потенціалу кожного попереднього кварталу з даними останнього кварталу, оцінки динаміки майнового потенціалу підприємства, контролю та оцінки виконання перспективних планів, а також для порівняння фактичних показників фінансово-господарської діяльності з перспективними планами.

Прийом порівняння дає можливість оцінити будь-яку кількість показників, і чим більше буде баз порівняння, тим глибше та об'єктивніше результати проведеного аналізу, але при цьому слід мати на увазі, що метод порівняння є початковою стадією фінансового аналізу. В подальшому результати порівняння повинні бути використані для виявлення причин, відхилень порівняльних показників економічного потенціалу і дана їх оцінка [15].

Необхідною передумовою управління економічним потенціалом підприємства, пошуку резервів підвищення фінансового стану та удосконалення системи аналітичних показників є проведення аналізу реального стану підприємства [18].

Аналіз цих даних дозволяє оцінити загальну зміну економічного потенціалу та підстави які призвели до такого становища на підприємстві. Крім того стає можливим дослідити відповідність проаналізованої динаміки

стратегії молокопереробних підприємств, одним з основних напрямів якої в умовах ринкової економіки є підвищення ринкової вартості активів.

Якщо зростання активів і капіталу спостерігається за всіма статтями балансу виробничого підприємства, але разом з тим, існує нерівномірність темпів приросту окремих його статей, - така зміна не може бути компенсована відповідним зростанням необоротних активів, адже в утворенні прибутку підприємства провідну роль відіграють саме оборотні активи. Отже, навіть за необхідності впровадження у процес виробництва сучасних виробничих та інформаційних технологій на основі оновлення основних засобів воно має супроводжуватись відповідним зростанням запасів і дебіторської заборгованості за готову продукцію, які забезпечують високі темпи зростання доходів від реалізації продукції. Частково цей недолік може бути компенсовано зниженням собівартості виготовленої продукції внаслідок застосування ресурсозберігаючих технологій [15].

Оцінювання існуючого майнового потенціалу підприємства має ґрунтуватися на аналізуванні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, майнового стану тощо [6, с. 125]. Детальне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників дасть змогу отримати комплексну характеристику діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, надійності, а відтак, стане основою для розробки стратегії управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання.

Для оцінки майнового потенціалу пропонуються такі показники:

1. Відсоток запасів в оборотних активах, %;
2. Відсоток дебіторської заборгованості в оборотних активах, %;
3. Відсоток грошових коштів в оборотних активах, %;
4. Відсоток капіталу та резервів в джерелах формування майна, %;
5. Відсоток довгострокових зобов'язань в джерелах формування майна, %;
6. Відсоток короткострокових зобов'язань в джерелах формування майна, %

Для бальної оцінки майнового потенціалу пропонується розподілити

значення показників на 3 групи, для кожної групи надається кількість балів. Після визначення кількості балів по кожному показнику майнового потенціалу підраховується сума балів і робиться висновок про рівень майнового потенціалу підприємства.

Рівні майнового потенціалу підприємства:

Перший рівень – сума балів від 18 до 21: високий рівень майнового потенціалу підприємства.

Другий рівень – від 14 до 17 балів: задовільний рівень майнового потенціалу підприємства.

Третій рівень – від 10 до 13 балів: низький рівень майнового потенціалу підприємства.

Четвертий рівень – від 7 до 9 балів: незадовільний рівень майнового потенціалу підприємства [7].

У таблиці 1.3 наведено відповідність кількості балів значенням показників, що характеризують рівень майнового потенціалу підприємства

Таблиця 1.3

Відповідність кількості балів значенням показників, що характеризують рівень майнового потенціалу підприємства

Показники	Значення показників		
	3	2	1
Кількість балів	3	2	1
Відсоток запасів в оборотних активах, %	55-70	30-54, 71-89	1-30, 90-100
Відсоток дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	25-35	1-24, 36-50	51-100
Відсоток грошових коштів в оборотних активах, %	5-10	11-25	0-4, 26-100
Відсоток капіталу та резервів в джерелах формування майна, %	66-100	35-65	0-34
Відсоток довгострокових зобов'язань в джерелах формування майна, %	15-25	0-14, 26-35	36-100
Відсоток короткострокових зобов'язань в джерелах формування майна, %	35-45	0-34	46-100

примітка. подано за [7].

Ще одним етапом аналізу формування і використання майнового потенціалу підприємства є оцінка низки показників, які характеризують

комплексно ефективність використання коштів, що вкладені в активи та в їх елементи у господарській діяльності підприємства. Наведемо ці показники та формули їх розрахунку в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Аналіз джерел майнового потенціалу підприємства за даними балансу

Показники	Розрахунок
Робочий капітал (власні оборотні засоби)	Раб.кап. = Оборотні активи – короткостр. зобов'яз.
Частка власних оборотних засобів	ЧОБЗвласн. = ОБЗвласн.пит / ОБЗвласн.
Коефіцієнт зносу основних засобів	Кзн.ОЗ = Σ зносу / Первісна вартість ОЗ
Коефіцієнт придатності основних засобів	Кприд.ОЗ. = Залишкова вартість ОЗ / Первісна вартість ОЗ
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	Коб.об.к. = Обсяг реалізації / Оборотні кошти
Середній розмір оборотних активів (де Об.а.поч. та Об.а.кін. – розмір оборотних активів відповідно на початок та кінець певного періоду)	Об.а. сер. = (Об.а. поч. + Об.а.кін.) / 2
Тривалість одного обороту оборотних коштів	Трив.об. = 360 / Коб.об.к.
Коефіцієнт оборотності матеріально- виробничих запасів	Коб.МВЗ = обсяг реалізації / середня вартість МВЗ
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	Коб.ДЗ = обсяг реалізації / середній розмір деб.заб.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	Коб.КЗ = обсяг реалізації / середній розмір кр.заб.
Загальний коефіцієнт покриття	Коефіцієнт покр. загальний = Поточні активи / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	К.ш.л. = Грошові засоби, розрахунки та інші активи / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	К.а.л. = Грошові засоби / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт автономії	Кавт. = Власні кошти / Загальна сума фінансових ресурсів
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	К.співвідношення = Позикові кошти / власні кошти
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	К.к.в.к. = Власний капітал / активи
Коефіцієнт фінансової залежності	К.ф.з = Активи / Власний капітал
Коефіцієнт залученого капіталу	К.з.к. = Залучений капітал / Усього господарських коштів

Отже, за даними балансу можна визначити відносні показники, що характеризують структуру активів і пасивів та співвідношення окремих статей балансу. Розрахунок цих показників (фінансових коефіцієнтів) дозволяє

аналітикам оцінити фінансовий стан компанії з точки зору її залежності від позикового капіталу та здатності обслуговувати свої борги (платоспроможності).

1.3. Підходи до управління майновим потенціалом підприємств

Розвиток майнового потенціалу суб'єктів господарювання є запорукою його фінансової стійкості в довгостроковому періоді і потребує реалізації стратегічного підходу. Вартість майна, його склад і структура, джерела формування безпосередньо впливають на ділову активність та фінансовий стан підприємств. Їх галузева специфіка визначає особливості фінансового управління майновими об'єктами, які доцільно формалізувати в фінансовій політиці суб'єктів господарювання. Нестійкість внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємств потребує імплементації стратегічних форм, методів, принципів та інструментів управління їх фінансовим потенціалом та його майновим забезпеченням [21, с. 55].

Оціночними показниками розробки і реалізації фінансової стратегії в частині розвитку майнового потенціалу є оборотність (в днях і кількості оборотів) сукупних активів та їх складових — необоротних і оборотних активів. Подальша деталізація залежно від потреб стратегічного управління потребує роз'яснення рахунку тривалості обороту окремих елементів активів — нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів, основних засобів, матеріальних оборотних активів (виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів), поточних біологічних активів, дебіторської заборгованості тощо [21, с. 57].

Механізм управління майновим потенціалом підприємства можна визначити як сукупність визначених принципів, підходів, методів щодо формування й використання даного потенціалу, а також пріоритетних напрямів його розвитку. Він є частиною загальної системи управління підприємством, від нього залежить загальний результат діяльності

підприємства, його конкурентоспроможність, стійкість економічного зростання [19, с. 84].

Оптимальний механізм формування та використання майнового потенціалу є вкрай важливим для ефективного функціонування підприємства. Результатами його роботи є покращення технологічного оснащення виробничого процесу, збільшення обсягів виробництва та асортименту продукції, зростання продуктивності праці персоналу, формування інвестиційно-інноваційних грошових потоків, і, як наслідок всього цього, збільшення прибутку підприємства [19, с. 86].

Ефективний механізм управління майновим потенціалом повинен забезпечувати: своєчасне забезпечення підприємства джерелами відтворення майна на основі фінансового прогнозування та планування; забезпечення безперервного й упорядкованого руху інформації між суб'єктами виконання рішення; підвищення кваліфікації персоналу підприємства; упровадження в діяльність підприємства новітніх технологій; використання новітніх інструментів маркетингу; забезпечення енергозбереження та екологічної безпеки; упровадження оптимальних структур управління підприємством; формування позитивного ставлення до змін у масштабі підприємства

Майнові об'єкти підприємства під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів постійно знаходяться в динаміці й розвитку, у результаті чого може здійснюватись нарощення майнового потенціалу.

Ефективне формування та використання майнового потенціалу потребує налагодженої системи управління ним. Систему управління майновим потенціалом можливо представити як сукупність визначених принципів, підходів, методів щодо формування та використання даного потенціалу, а також пріоритетних напрямів його розвитку [20].

Систематизуємо, у вигляді таблиці, принципи, на яких ґрунтується система управління майновим потенціалом підприємства (таблиця 1.5.).

підприємства

Таблиця 1.5

Принципи, на яких ґрунтується система управління майновим потенціалом підприємства

Принцип	Зміст
Системність	Визначає процес формування складових майнового потенціалу з метою забезпечення їх збалансованості; дотримання системності у розробці стратегії і тактики фінансування, а також в реалізації запланованих заходів через дослідження системи взаємопов'язаних та взаємоузгоджених показників, наприклад, співвідношення необоротних та оборотних активів, основних засобів та оборотних активів, власного капіталу та зобов'язань, дебіторської та кредиторської заборгованості, доходів та витрат тощо
Обґрунтованість	Забезпечує формування майнового потенціалу на реалістичних показниках економічного і соціального розвитку підприємства, а також розрахунках доходів і витрат діяльності, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил. Основними такими показниками є: загальна вартість активів підприємства, обсяги основних засобів, оборотних активів, дебіторської заборгованості, готової продукції і товарів, власні та залучені фінансові ресурси, власні оборотні активи, чисті доходи, чистий прибуток (збиток), чиста прибутковість доходів, рентабельність, рівень використання ресурсів на 1 грн чистого доходу, операційні витрати, рівень зобов'язань на 1 грн власного капіталу, загальна платоспроможність, рівень придатності основних засобів, продуктивність праці тощо. Крім цього, сутність даного принципу полягає в тому, що методи, форми й засоби управління майном мають бути науково обґрунтовані та перевірені на практиці, що передбачає безперервний збір, обробку й аналіз науково-технічної, економічної, правової та інших видів інформації.
Комплексність	Припускає наявність повного набору всіх функцій управління майном – прогнозування, програмування, планування, контролю, регулювання, обліку, організації, координування, нормування, керівництва, активації.
Прогнозування	Передбачає розробку прогнозу стану, розвитку та результату ефективного використання майнового потенціалу підприємства на основі наявної інформаційної бази з метою передбачення напрямів, характеру та особливостей розвитку підприємства в майбутньому
Планування	Передбачає розробку обґрунтування цілей діяльності, визначення найкращих методів і способів їх досягнення при ефективному використанні усіх елементів, характеристик потенціалу з метою отримання оптимальних результатів діяльності, створення максимально можливого обсягу благ, які б відповідали потребам суспільства на певному етапі його розвитку
Контроль (моніторинг) майна	Є інструментом виявлення змін, які відбуваються у процесі здійснення господарської діяльності та управлінні майновим потенціалом підприємства. Облік майна ведеться з метою отримання даних про його наявність, втрату, нестачу, рух, вартість та якісний стан, тобто про всі кількісно-якісні характеристики, які необхідні для формування та накопичення майнового потенціалу, встановлення належного контролю за умовами зберігання, доцільністю та ефективністю його використання.

Адаптивності	Визначає інноваційність формування майнового потенціалу, який на основі даного принципу має бути гнучко пристосований до впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. У відповідності з цим, майновому потенціалу підприємства має бути характерний інноваційний тип розвитку.
Цілеспрямованості	Орієнтує на цілі й завдання, які на визначений момент ставить перед собою підприємство щодо формування та ефективного використання майнового потенціалу через регулювання обсягів господарювання, асортименту та якості продукції, продуктивності праці, а також забезпечення дотримання показників ефективності господарської діяльності
Динамічності	Визначає необхідність систематичного залучення інвестицій для стимулювання формування та розвитку майнового потенціалу підприємства. Суб'єкти господарювання повинні слідкувати за джерелами своєчасного оновлення майна. Для пошуку найбільш ефективного варіанту залучення інвестиційних ресурсів ефективним є застосування діагностики інвестиційної привабливості підприємства та його потенціалу.
Синергізму	Реалізується при використанні майна, на засадах господарювання, асоціаціями, корпораціями, консорціумами, концернами та іншими об'єднаннями юридичних осіб. В сучасних умовах кращий результат отримують суб'єкти господарювання, які разом займаються господарською діяльністю (створюють кластери), оскільки в такому випадку їх сукупний майновий потенціал є вищим, порівняно з їх одноосібним функціонуванням.
Оптимальності	Передбачає, що система управління майновим потенціалом має забезпечувати підвищення ефективності господарської діяльності з обов'язковою мінімізацією витрат самої системи. Система управління майновим потенціалом не має створювати великого обсягу витрат.
Холізму	Полягає в тому, що майновий потенціал буде формуватись та відтворюватись ефективно з користю для підприємства тільки за умови його синтезу з фінансовим, трудовим, природним, ресурсним, інформаційним, інвестиційно-інноваційним та іншими видами потенціалу підприємства.
Прогнозованості	Свідчить, що в цілях підвищення ефективності управління майновим потенціалом, а також зниження рівня витрат і позапланових втрат керівництво підприємства повинно постійно впроваджувати заходи для прогнозування виникнення певних ризиків.
Зворотнього зв'язку	Реалізується шляхом проведення діагностики майнового потенціалу. Кінцеві результати діагностики майна можуть бути використані для майбутнього планування та розвитку потенціалу.
Гнучкості	Передбачає, що система управління майновим потенціалом не є усталеною, а змінюється під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів і, відповідно, до цього майновий потенціал підприємства може як збільшуватись, так і зменшуватись.

примітка. подано за [20].

Важливим етапом в управлінні майновим потенціалом підприємства має бути доцільно визначення методів, за якими можна зробити висновок щодо

якості управління ними. В основу методів оцінювання рівня використання майнового потенціалу підприємства закладено аналізування результатів його діяльності за окремими напрямками, з врахуванням впливу факторів та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Методи оцінювання рівня використання майнового потенціалу підприємства.

складено за даними: [5, с. 90-92]

За об'єктами оцінки виокремлено ресурсний, структурний, цільовий та змішаний методи оцінки рівня використання майнового потенціалу. Ресурсний метод передбачає оцінювання наявних у підприємства фінансово-економічних ресурсів у грошовій та натуральній формах із врахуванням їх якості та ефективності використання у господарській діяльності. В свою чергу, структурний метод ґрунтується на аналізі окремих складових та елементів задіяних вхідних ресурсів та визначенні рівня їх віддачі. Цільовий метод передбачає порівняння фактичних результатів управління майновим потенціалом підприємства із плановими. При застосуванні змішаного методу використовуються окремі елементи вищезазначених підходів до визначення

рівня використання аналізу фінансового потенціалу підприємства.

За рівнем узагальнення показників виокремлено методи оцінювання за допомогою інтегрального показника чи системи показників. Використання інтегрального показника передбачає зведення окремих даних в одній математичній залежності. Натомість система показників створюється для розгляду їх значення незалежно один від одного, що дає змогу оцінити результати роботи підприємства на різних сегментах діяльності.

1.4. Правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства

В Україні відбувається постійний процес у сфері правового регулювання підприємницької діяльності, яка є формою раціоналізації суспільних відносин та упорядкування діяльності їх відповідних учасників відповідно до норм права. Тому ефективне правове регулювання підприємницької діяльності є важливим пріоритетом для держави, яка, застосовуючи комплексні регуляторні заходи, впливає на створення сприятливих умов для розвитку бізнесу в інтересах держави та суспільства.

Будь-яке суспільство, на якій би стадії історичного розвитку воно не перебувало, потребує соціально-нормативної регуляції. Правове регулювання – це регулювання суспільних відносин, що здійснюється за допомогою права та всієї сукупності правових засобів. Іншими словами, правове регулювання – процес впливу держави на суспільні відносини за допомогою юридичних норм; ґрунтується на предметі і методі правового регулювання.

Економічні функції державного регулювання підприємницької діяльності полягають у визначенні потреб суспільства і держави, пріоритетів соціально-економічного розвитку, формуванні державного бюджету, забезпеченні національної оборони і безпеки, реалізації свободи підприємництва та конкуренції, охороні навколишнього природного середовища та використанні природних ресурсів, забезпеченні зайнятості

населення, захисті від недобросовісної конкуренції та монополізму, створенні сприятливих умов для іноземних інвестицій та забезпеченні дотримання законодавства і дотримання законів та інших нормативних актів [23, с. 73].

Правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства в розвинених країнах базується на різних нормативних актах та законодавстві, які регулюють власність, використання та захист майнових прав. Основні аспекти, які варто враховувати, включають такі елементи:

- Законодавство про власність: Закони та правила, що визначають права власності на майно, у тому числі права власності на рухоме та нерухоме майно, інтелектуальну власність, права на землю та інше.
- Контрактне право: Це галузь права, яка регулює укладання та виконання контрактів. Контракти дозволяють укласти угоди між підприємствами та іншими сторонами щодо використання майнового потенціалу, включаючи купівлю-продаж, оренду, франчайзинг та інші угоди.
- Інтелектуальна власність: Це правовий режим, що охоплює авторські права, патенти, товарні знаки, промислові зразки та інші права, які захищають інтелектуальну творчість та інновації. Власникам таких прав надається ексклюзивне право використовувати свою інтелектуальну власність та захищати її від несанкціонованого використання.
- Захист прав власності: Законодавство про захист прав власності має на меті забезпечити захист майнових прав від порушень, включаючи крадіжки, шахрайство, підробку та інші незаконні дії. Це може включати правові засоби для врегулювання суперечок, судові процедури та компенсацію за завдану шкоду.
- Регулювання конкуренції: Законодавство про конкуренцію визначає правила та обмеження, що стосуються конкуренції між підприємствами. Воно забезпечує справедливу конкуренцію та

запобігає недобросовісним або недозволеним практикам, які можуть обмежувати використання майнового потенціалу.

Ці аспекти використання майнового потенціалу підприємства можуть відрізнятися залежно від конкретної країни та юрисдикції.

В Україні правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства базується на різних законодавчих актах та нормативних документах. Основні аспекти, які варто враховувати, включають наступне:

1. Конституція України: Вона визначає основні принципи власності та права на майно. Згідно з Конституцією, кожен суб'єкт господарювання має право володіти, користуватися та розпоряджатися своїм майном в межах, встановлених законом.
2. Закон про власність: В Україні існує Закон "Про власність", який встановлює загальні положення щодо власності на майно. Закон визначає права та обов'язки власників, порядок набуття та втрати власності, а також механізми захисту майнових прав.
3. Закон про підприємництво: Законодавство про підприємництво в Україні регулює правові відносини, пов'язані з діяльністю підприємств. Воно визначає правила створення, реєстрації, управління та ліквідації підприємств, а також правила використання майнового потенціалу в рамках підприємницької діяльності.
4. Контрактне право: Законодавство про контракти встановлює правила укладання та виконання договорів між підприємствами. Це включає угоди про купівлю-продаж, оренду, лізинг, франчайзинг та інші угоди, які регулюють використання майнового потенціалу.
5. Закон про інтелектуальну власність: В Україні існує законодавство, що регулює правовий режим інтелектуальної власності. Воно включає авторські права, патенти, товарні знаки, промислові зразки та інші права, які захищають інтелектуальну творчість та інновації.
6. Закон про захист прав власності: Україна має законодавство, що стосується захисту прав власності. Воно визначає правові засоби для

захисту майнових прав, включаючи судові процедури, врегулювання суперечок та компенсацію за завдану шкоду.

Правове регулювання майнового потенціалу підприємства відбувається через систему нормативних актів та законодавчих положень, які встановлюють правила, обов'язки та процедури щодо власності, використання та захисту майнового потенціалу. Основні етапи правового регулювання можуть включати:

- Установлення прав власності: Законодавство визначає, яким чином можна набути та встановити права власності на майно підприємства. Це може бути здійснено через купівлю-продаж, спадкування, дарування, створення чи іншими способами, передбаченими законом.
- Реєстрація підприємства: Підприємство повинно бути зареєстроване відповідно до вимог законодавства. Це включає процедуру реєстрації в органах державної реєстрації, де підприємство отримує відповідний статус та правову особистість.
- Контрактні угоди: Використання майнового потенціалу підприємства може бути регульоване шляхом укладання контрактів та угод з іншими сторонами. Це може включати угоди про купівлю-продаж, оренду, лізинг, франчайзинг та інші угоди, в яких визначаються умови використання майна та права та обов'язки сторін.
- Захист інтелектуальної власності: Якщо майновий потенціал підприємства включає інтелектуальну власність, таку як авторські права або патенти, то необхідно дотримуватися правил, встановлених законодавством про захист інтелектуальної власності. Це може включати реєстрацію прав, запобігання порушенням та використання правових засобів для захисту інтелектуальної власності.

- Захист прав власності: У разі порушення майнових прав підприємства, законодавство надає механізми для їх захисту. Це може включати право на судовий захист, врегулювання спорів, компенсацію за завдану шкоду та інші правові засоби для відновлення порушених прав.

Невід’ємною частиною майна будь-якого підприємства є основні засоби, без яких неможливе здійснення господарських процесів. Перехід України на принципи і методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зумовив істотні зміни в порядку ведення бухгалтерського обліку основних засобів.

Організація бухгалтерського обліку на підприємствах регламентується низкою законодавчих актів. Важливим є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Цей закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Згідно даного документу бухгалтерський облік є обов’язковим видом обліку, який ведеться підприємствами, так як фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві, відповідальність за правильність його ведення несе власник або уповноважений орган, який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів [29].

Термін «поліпшення основних засобів» з’явився в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» №334/94-ВР від 28.12.1994р. [30].

Слід наголосити увагу на тому, що одним із проблемних питань в частині обліку витрат на поліпшення основних засобів є його нормативно-правове регулювання. Основним нормативним документом з обліку експлуатації та вибуття основних засобів є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 (П(С)БО7) «Основні засоби» [32], яке визначає

концептуальні основи формування у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби підприємства та її розкриття у фінансовій звітності. Достовірність і повнота інформації в частині основних засобів забезпечується нормативними документами з бухгалтерського обліку на різних рівнях. Дані нормативні документи мають різний правовий статус, формуючи у загальному чотири рівні регулювання бухгалтерського обліку основних засобів (подані на рис. 1.5), де видно, що держава регулює лише деякі аспекти обліку витрат на поліпшення основних засобів, залишаючи при цьому широкий спектр варіативності, що надає можливість власникам обирати оптимальний альтернативний варіант, враховуючи специфіку суб'єкта господарювання, що забезпечить досягнення поставленої ними мети.

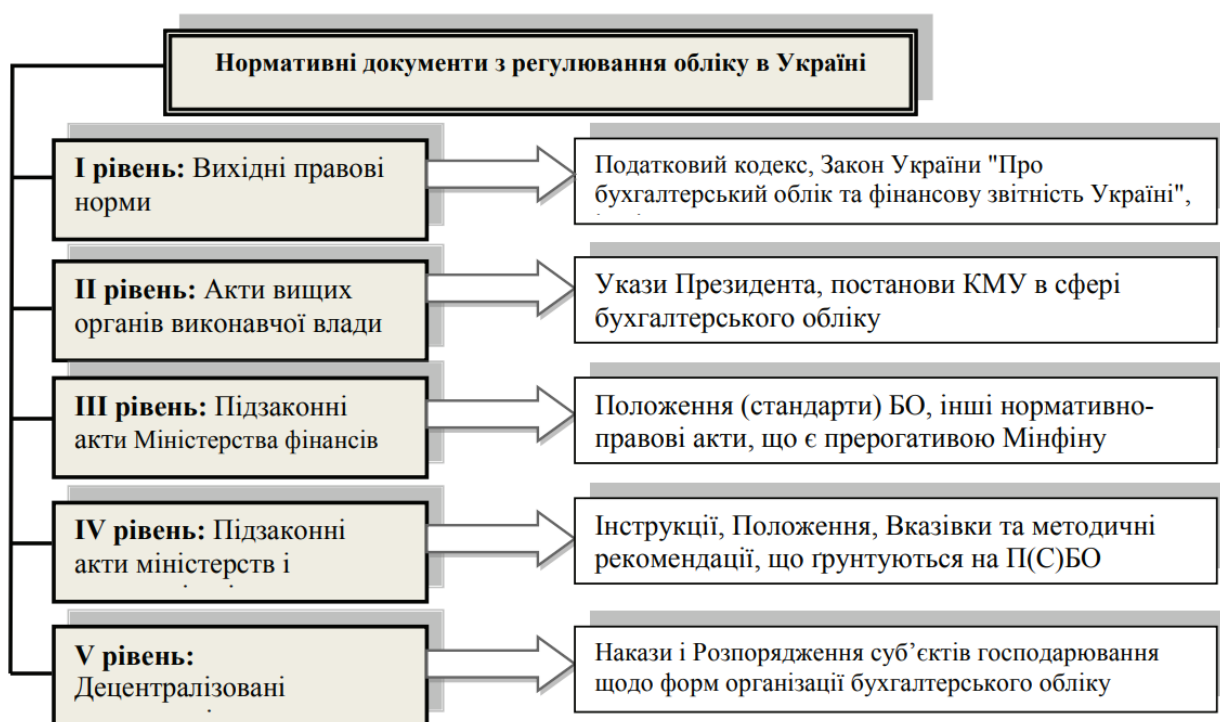

Рис. 1.5. Рівні законодавчого регулювання бухгалтерського обліку в Україні.

Відповідно до Податкового кодексу України п. 12 ст. 146 [31], платник податку має право, суму витрат, що пов'язані з ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, в тому числі орендованих або отриманих в концесію, у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової

вартості всіх груп основних засобів на початок такого звітного року віднести до витрат з метою оподаткування того звітного податкового періоду, в якому такі поліпшення або ремонт були здійснені.

Це засвідчує той факт, що за податковими законами витрати на ремонт та поліпшення основних засобів в межах 10% ліміту відносяться на витрати в період їх виникнення, а витрати понад ліміт збільшують первісну вартість основних засобів. Тобто, платник податків, навіть не очікуючи закінчення ремонту (поліпшення), має право лімітні витрати віднести до складу: виробничих, загальновиробничих, адміністративних, витрат на збут та інших операційних витрат. Але при ремонті (поліпшенні) виробничих та загальновиробничих основних засобів такі лімітні витрати прямо або шляхом розподілу загальновиробничих витрат формують собівартість реалізованих товарів, а основних засобів адміністративного призначення - адміністративні витрати.

Під трудо-правовою природою матеріальної відповідальності суб'єктів трудових правовідносин розуміється її належність до предмету трудового права. Вона визначається трудо-правовою природою порушеного обов'язку у цьому правовідношенні.

Цивільну відповідальність тягне протиправне заподіяння майнової шкоди, незалежно від того, до якої галузі права відноситься норма, що закріплює ту дію, якою заподіяна майнова шкода. Майнова відповідальність у трудовому праві – різновид цивільно-правової, який має свої особливості.

Всі ці погляди щодо матеріальної відповідальності за порушення трудових обов'язків, як до цивільно-правової відповідальності, ґрунтувались на тому, що майнова відповідальність у цивільному праві виникла для захисту майнових відносин. Але після того, як від цивільного права відокремились інші галузі права – трудове, сімейне, господарське, підприємницьке та інш., всі вони не можуть охоронятись цивільним правом, оскільки, по-перше, мають свій спеціальний предмет і метод правового регулювання, що накладає певну специфіку і на природу відповідальності у цих галузях права. По-друге,

застосування цивільно – правової відповідальності за порушення норм, які становлять предмет регулювання інших галузей права, означало б надання цивільному праву статусу загальноохоронної галузі, що ніяк не впливає з предмета її регулювання [28, с. 28].

Правовий захист майнового потенціалу підприємства також задіяний в питаннях пов'язаних з рейдерством. Рейдерство (в українському розумінні) – це діяльність певної групи осіб із використанням законних та незаконних методів з метою отримання оперативного контролю над активами та заволодінням майном осіб і підприємств, яке проводять поза волею законного власника з подальшим застосуванням спектра певних дій для унеможливлення повернення активів і майна в будь-який спосіб законному власнику [24].

Влада із запізненням реагувала на нові виклики. Прийняття перших антирейдерських законів відбулося лише в середині 2000-х років, коли явище стало масовим і фактично почало загрожувати економічній безпеці держави. Тим не менше упродовж останніх п'ятнадцяти років в Україні ухвалено низку нормативно-правових (у тому числі законодавчих) актів щодо протидії поширенню рейдерства.

Серед законодавчих ініціатив останніх років варто зазначити Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» від 06.10.2023 [25] (так званого «антирейдерського» закону). Цим Законом, зокрема, удосконалено та посилено кримінальну відповідальність за протидію законній господарській діяльності, підроблення документів, що подаються для проведення державної реєстрації прав на нерухоме майно, і зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (державних нотаріусів, державних реєстраторів, державних і приватних виконавців); посилено адміністративну відповідальність посадових осіб, які порушують установлені законом строки проведення державної реєстрації фізичних і юридичних осіб або громадських формувань або порушують установлений порядок державної реєстрації речових прав на нерухоме майно

та їх обтяжень; унесені суттєві зміни до законодавства, що регулює порядок державної реєстрації прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських об'єднань, анулювання свідоцтва на право зайняття нотаріальною діяльністю, використання електронних підписів тощо.

Одним із останніх документів у цій сфері є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності» від 03.10.2026 [26]. Законопроект передбачив усунення низки правових прогалин, які створювали проблеми власникам нерухомості й бізнесу, і зміну чинного порядку реєстрації майнових прав: припинення діяльності акредитованих суб'єктів (у пояснювальній записці до Законопроекту законодавець звернув увагу на недоцільність подальшого використання інституту так званих акредитованих суб'єктів, оскільки значна їх кількість брала активну участь у сумнівних або й відверто злочинних реєстраційних діях); запровадження обов'язковості нотаріального посвідчення договорів про відчуження корпоративних прав; упровадження принципу одночасності вчинення нотаріальної дії та державної реєстрації прав; підвищення відповідальності за порушення відповідних реєстраційних процедур [27, с. 141].

Підводячи підсумки, можемо зазначити, що правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства є важливим з кількох причин:

По-перше, це захист власності. Правове регулювання дозволяє підприємству володіти, користуватися та розпоряджатися своїм майном. Це забезпечує власникам майна правовий захист від незаконного втручання, недозволеного використання або порушення їх майнових прав.

По-друге, легальність та довіра. Правове забезпечення створює правовий каркас, що регулює використання майнового потенціалу. Це допомагає підприємствам діяти в межах закону, дотримуватися правил конкуренції та забезпечувати довіру серед клієнтів, партнерів та інвесторів.

По-третє, стимулювання інвестицій. Наявність чіткого правового

регулювання сприяє залученню інвестицій в підприємство. Інвестори мають більшу впевненість у тому, що їхні інвестиції будуть захищені та що права власності на майно підприємства будуть поважатися.

По-четверте, це захист інтелектуальної власності. Багато підприємств мають інтелектуальну власність, таку як патенти, авторські права, торгові марки тощо. Правовий захист цієї інтелектуальної власності дозволяє підприємствам ефективно використовувати свої інновації, захищати їх від незаконного використання та створювати конкурентну перевагу.

По-п'яте, регулювання конкуренції. Правові норми про конкуренцію забезпечують справедливу конкуренцію між підприємствами. Вони перешкоджають монополізації ринку, недобросовісним практикам та обмеженню конкуренції, що сприяє розвитку підприємництва та стимулює інновації.

А також, запобігання спорам та конфліктам: Правове регулювання використання майнового потенціалу допомагає уникнути потенційних спорів та конфліктів між сторонами. Чітко визначені права і обов'язки сторін допомагають усунути непорозуміння та конфлікти, що можуть виникнути у зв'язку з використанням майна.

В цілому, правове забезпечення використання майнового потенціалу підприємства створює стабільне та прозоре правове середовище, сприяє розвитку бізнесу, привертає інвестиції та забезпечує захист майнових прав власників та підприємств.

Висновки до розділу 1

Потенціал підприємства можна охарактеризувати як вміння підприємства якомога вигідніше використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські та ін.) для виробництва продукції з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства, а також можливість досягати поточні і стратегічні

завдання діяльності на ринку. Майновий потенціал, у свою чергу, є компонентом економічного потенціалу, що визначає його особливості та характеристики.

Майновий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів.

Ефективність формування та використання майнового потенціалу підприємства значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення підприємства та його здатності використовувати інформацію в процесі прийняття управлінських рішень.

З усієї різноманітності методів визначення вартості потенціалу виокремлюють три традиційні підходи: витратний, порівняльний та результатний (дохідний). Важливим етапом в управлінні майновим потенціалом підприємства має бути доцільно визначення методів, за якими можна зробити висновок щодо якості управління ними. В основу методів оцінювання рівня використання майнового потенціалу підприємства закладено аналізування результатів його діяльності за окремими напрямками, з врахуванням впливу факторів та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Правове регулювання майнового потенціалу підприємства відбувається через систему нормативних актів та законодавчих положень, які встановлюють правила, обов'язки та процедури щодо власності, використання та захисту майнового потенціалу. Правове регулювання використання майнового потенціалу допомагає уникнути потенційних спорів та конфліктів між сторонами. Чітко визначені права і обов'язки сторін допомагають усунути непорозуміння та конфлікти, що можуть виникнути у зв'язку з використанням майна.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ЙОДАНКА»

2.1. Історія створення та асортиментна структура підприємства

З 1993 року у Павлівську (Волинської області) почали розливати воду, цілющі властивості якої для профілактики хвороб тепер загальноновизнані. Лінійка ж продукції «ЙОДАНКА Павлівська» з'явилась у 1996 році.

А 2002 року керівництво підприємства прийняло рішення про реорганізацію структури, і а базі акціонерного товариства з'явилося три підприємства з обмеженою відповідальністю, і зокрема ТОВ «ЙОДАНКА». Тому це доволі молоде підприємство, проте воно має свої традиції. Директором підприємства є Пікута Юрій Миколайович.

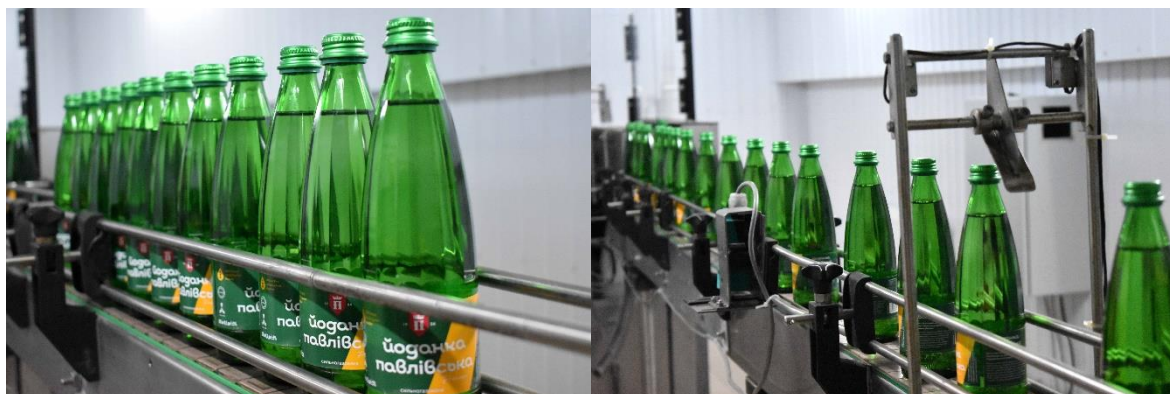

Рис. 2.1. Технологічна лінія розливу та закупорки води на ТОВ «ЙОДАНКА»

Екологічна чиста вода «ЙОДАНКА Павлівська» взагалі немає аналогів в Україні».

Асортимент продукції доволі різноманітний (його можна побачити на рис. 2.2) це й несолодкі води різного фасування та солодкі газовані напої зі смаком лимона, апельсина, дюшес, вишні, полуниці, а також квасовий напій «Козацький».

Підприємство постійно приймає участь у конкурсах, презентаціях, виставках, та отримує нагороди. Місія підприємства: забезпечити ринок якісним натуральним продуктом.

Рис. 2.2. Продукція ТОВ «ЙОДАНКА» (вода)

Рис. 2.3. Продукція ТОВ «ЙОДАНКА» (солодкі напої)

«ЙОДАНКА Павлівська» – столова мінеральна вода з природним вмістом йоду. Рекомендується до споживання як столовий освіжаючий напій, і, бажано, вживати охолодженим.

Питна вода «ЙОДАНКА Павлівська» – це життєдайна вода, що зберігає в собі природну чистоту надр землі, володіє високою фізіологічною

активністю, добувається зі свердловини номер 1110 глибиною 90 м. розташованої в с.Павлівна, Іваничівської району, Волинської області. Не має запаху, присмаку і чудово втамовує спрагу.

За своїми характеристиками «ЙОДАНКА Павлівська» належить до групи гідрокарбонатна, натрієво-кальцієва.

При вживанні «Йоданки Павлівської» немає небезпеки передозування йодом. Питна вода «ЙОДАНКА Павлівська» рекомендована всім віковим групам без обмежень. Вона знижує шкідливий вплив на організм підвищеної радіації і особливо корисна дітям, вагітним жінкам і годуючим матерям. Згідно з висновками фахівців, в одному її літрі йоду стільки, скільки потрібно дорослій людині на добу. Він добре засвоюється організмом, і нема небезпеки передозування.

Вода з вмістом йоду необхідна для підвищення ефективності роботи імунної системи, а також для боротьби з вірусними інфекціями, утворення ракових клітин, сприяє покращенню обміну речовин. Розріджує кров та не дає їй згортатись в процесі циркуляції.

Вживаючи щоденно питну воду «ЙОДАНКА Павлівська» організм отримує природній коктейль з великою кількістю корисних мінералів.

Більшість столових вод, представлених на ринку України є приготованими. Однак, якщо воду обробляти, видаляти з неї «зайві» солі, або додавати відсутні мінерали, руйнується її природна будова, вода втрачає свою природну енергію! Завдяки збалансованому мінеральному складу «ЙОДАНКА Павлівська» не потребує штучної технологічної обробки, на відміну від більшості бутильованих столових вод, представлених на ринку.

Шлях до «Йоданки» був досить складним, але, як кажуть, шкірка вичинки вартувала. Непросто було «вибити» дозвільні документи у міністерських кабінетах. Концентрат йоду заводчани купують у Чехії, де його найбільша природна жила, яка тягнеться через Німеччину аж до Швейцарії. З іноземною компанією укладено ексклюзивний договір на постачання природного йодного концентрату. А це означає, що аналогів «Йоданки

Павлівської» в Україні немає. Нині на підприємстві розливають 20 тонн води на добу. Це небагато порівняно з тими можливостями, що є. Однак доводиться орієнтуватися на купівельну спроможність.

Щодо зниження ціни на йоданку, то, на думку керівництва підприємства, сьогодні це зробити непросто через непередуману й часто непередбачувану цінову політику, а також ринкові правила. Наприклад, вартість тари може змінитися кілька разів на день. Впливають і валютні коливання, бо за йодний концентрат розраховуються в євро. Щоб потрапити на прилавки супермаркетів, потрібно одноразово сплатити немалу суму: за менеджерські, рекламні та інші послуги. А віддача приходить не скоро. Якщо на Волині з допомогою своїх дистриб'юторів та інших спеціалістів вдалося розкрутити бренд, у Львові цьому посприяли висновки авторитетних науковців, то завоювати споживача в інших великих містах складніше. Додаткових витрат додають стрибки цін на пальне.

Вода розливається з артезіанської свердловини №110 глибиною 90 м, розташованої в селі Павлівка Волинської області, і відповідає вимогам стандартів ДСТУ 878-93 та ISO 9001-2003.

Виробництво йодованої води здійснюється згідно сертифікату №UA2.045.05618-10. Природний йод суттєво поліпшує якість води і продовжує термін її зберігання.

У ній міститься йод натурального походження у формі йодидів, що добре засвоюються організмом, і ще 19 мікроелементів, корисних для людини: магній, кальцій, натрій, калій, залізо, цинк, селен тощо. Цей напій є унікальним.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

На основі звітності ТОВ «ЙОДАНКА» проаналізуємо основні результати його діяльності. При цьому використаємо форму 1 Звіт Про фінансовий стан (баланс) та форму 2 Звіт Про сукупний дохід (Звіт про

фінансові результати) за 2020-2022 рр. Основні результати господарської діяльності підприємства наведені у табл.2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка основних результатів господарської діяльності ТОВ

«ЙОДАНКА», тис.грн.

Показник	2020 рік	2021рік	2022рік	відх.2021-2020	відх.2022-2021
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	36553,7	30182,3	35056,9	-6371,4	4874,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	23263,5	19962,9	25542,6	-3300,6	5579,7
Валовий прибуток	13290,2	10219,4	9514,3	-3070,8	-705,1
Чистий прибуток	6261,1	5008,2	3891,3	-1252,9	-1116,9

Протягом останніх 3 роки розмір чистого доходу збільшився на 38,94%, або на 142343 тис.грн., що стало наслідком як збільшення фізичних обсягів виробництва, так й зростання цін на продукцію підприємства.

Оскільки собівартість реалізованої продукції ТОВ «ЙОДАНКА» зростала більшими порівняно з чистим доходом темпами (на 40,71 % або на 5579,7тис.грн.) у розмір валового прибутку зменшувався у 2021 р. (порівняно з 2020) та у 2022 (порівняно з 2021) на 1252,9тис.грн. та 1116,9тис.грн. (відповідно).

Тобто, у цілому, результати виробничої діяльності підприємства позитивний результат, однак він скорочується впродовж 2021 та 2022 рр., що свідчить про можливості негативних тенденцій на ТОВ «ЙОДАНКА» у майбутньому.

Розмір чистого прибутку підприємства збільшився у 2022 р. на 4874,6тис.грн. за останні 3 років. Відзначимо, що чистий дохід та собівартість реалізованої продукції змінювалися протягом аналізованого періоду скачкоподібно, при цьому, у 2020-2021 рр. спостерігалось їхнє скорочення, тоді як у 2022 р. було зростання цих показників.

У той же час, валовий та чистий прибуток підприємства скорочувалися,

у той час як чистий дохід та собівартість – суттєво зросли.

Таким чином, ТОВ «ЙОДАНКА» є результативно функціонуючим підприємством, яке суттєво збільшило обсяги виробництва та реалізації продукції, що позитивно позначилося на динаміці його чистого прибутку, який за підсумками склав у 2022 р. 35056,9тис.грн. Такі зміни у результатах діяльності ТОВ «ЙОДАНКА» певним чином вплинули на показники фінансового стану підприємства, які будуть проаналізовані далі.

З нашої точки зору, доцільно розглянути показники, що характеризують запас фінансової міцності за виробничо-фінансовими показниками. Для цього звернемо увагу на таблицю 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка запасу фінансової міцності ТОВ «ЙОДАНКА»

Назва показника	2020рік	2021рік	2022рік	відх. 2021-2020	відх. 2022-2021
1. Постійні витрати, тис. грн.	46710,0	38956,0	42915,0	-7754,0	3959,0
2. Змінні витрати, тис. грн.	241945,0	200024,0	255429,0	-41921,0	55405,0
3. Виручка	365537,0	301823,0	350569,0	-63714,0	48746,0
4. Маржинальний дохід, тис.грн.	318827,0	262867,0	307654,0	-55960,0	44787,0
5. Критична виручка	53553,3	44729,1	48901,3	-8824,1	4172,1
6. Запас фінансової міцності, %	85,35	85,18	86,05	-0,17	0,87
7. Запас фінансової міцності, тис.грн.	311983,7	257093,9	301667,7	-54889,9	44573,9

Як бачимо витрати на виробництво продукції ТОВ «ЙОДАНКА», які відносяться до постійних та змінних, поведуться у динаміці однаково. Так у 2021 р. (порівняно з 2020 р.) відбувається їх скорочення, тоді як у 2022 р. ці групи витрат зростають. Це супроводжується й зменшенням розміру виручки та маржинального доходу, хоча у цілому за аналізований період усіх вказані показники суттєво зростають. Також зростає й розмір критичної виручки, але це не завдає негативного впливу на запас фінансової стійкості, який протягом аналізованого періоду збільшився на 2,94 % й складає у 86,05%. Фактично слід визнати ТОВ «ЙОДАНКА» підприємством зі значним запасом фінансової

міцності, яка саме й забезпечує спроможність підприємства до повного самофінансування, яке відмічалось вище, хоча існує ризик негативних процесів через скорочення прибутку підприємства упродовж аналізованих років.

2.3. Оцінка фінансового стану підприємства

На першому етапі аналізу фінансового стану ТОВ «ЙОДАНКА», зосередимо увагу на оцінці ліквідності балансу підприємства. Дані, які характеризують динаміку активів ПАТ «ЙОДАНКА» за ступенем ліквідності, наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка груп активів ТОВ «ЙОДАНКА» за ступенем ліквідності, тис.грн.

Групи	Умовне позначення	2020рік	2021рік	2022рік	відхилення: 2021-2020	відхилення: 2022-2021
Високоліквідні	A1	194,1	242,4	193,3	48,30	-49,10
Швидколіквідні	A2	29337,2	33902,6	17887,4	4565,40	-16015,20
Повільноліквідні	A3	1764,9	1970,6	2354,5	205,70	383,90
Важколіквідні	A4	13713	1171,4	20001,7	-199,90	18830,30
Разом		32667,5	37287,0	40436,9	4619,50	3149,90

Як свідчать дані табл.2.2, протягом аналізованого періоду жодна з груп активів ТОВ «ЙОДАНКА» не характеризувалася сталою тенденцією змін. Так, розмір високоліквідних активів у цілому знизився на 49,10 тис.грн., хоча у 2021р. спостерігалось його зростання. Така ж тенденція притаманна й швидколіквідним активам.

Тоді як повільно ліквідні активи зростали упродовж всього періоду. А важко ліквідні активи скорочувались у 2021 р. та мали тенденцію до зростання у 2022 році. У цілому за аналізований період вартість активів зростала. Що стосується змін у структурі активів за ступенем ліквідності, то їх можна оцінити за даними табл.2.4.

Як свідчать дані табл.2.4, найбільшу питому вагу у складі активів

незмінно займають швидко-ліквідні активи, хоча їхня частка суттєво скоротилася – з 89,81% на кінець 2020 р. до 59,41% на кінець.

Таблиця 2.4

Зміни у структурі активів ТОВ «ЙОДАНКА» за ступенем ліквідності, %

Групи	Умовне позначення	2020рік	2021рік	2022рік	відх. 2021-2020	відх. 2022-2021
Високоліквідні	A1	0,59	0,65	0,48	0,06	-0,17
Швидколіквідні	A2	89,81	90,92	44,24	1,12	-46,69
Повільноліквідні	A3	5,40	5,28	5,82	-0,12	0,54
Важколіквідні	A4	4,20	3,14	49,46	-1,06	46,32
Разом		100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Напроти, частка важко-ліквідних активів зросла майже на аналогічну величину – з 4,2% до 34,98%, а наприкінці 2022 р. взагалі була найбільшою серед інших груп активів.

Частка високоліквідних активів була найбільшою наприкінці 2021 р. та у подальшому скоротилася у 6 разів – до 0,11 %, що є найменшим показником серед усіх груп активів за ступенем ліквідності. Частка повільно ліквідних активів у цілому за аналізований період залишається майже незмінною (зросла лише на 0,1 % - до 5,5 % наприкінці).

Далі розглянемо зміни, які відбувалися у розмірі пасивів ТОВ «ЙОДАНКА», які розподілені на групи в залежності від ступеню негайності покриття. Для цього звернемо увагу на дані табл.2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка груп пасивів ТОВ «ЙОДАНКА» за ступенем негайності покриття, тис.грн.

Групи	Умовне позначення	2020рік	2021рік	2022рік	відх.2021-2020	відх.2022-2021
Найбільш термінові	П1	3411,6	3289,2	2776,9	-122,40	-512,30
Короткострокові	П2	0	0	0	0,00	0,00
Довгострокові	П3	654,5	325,5	300,5	-329,00	-25,00
Постійні	П4	28601,4	33672,3	37359,5	5070,90	3687,20
Разом		32667,5	37287,0	40436,9	4619,50	3149,90

Одразу відзначимо, що ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується повною

відсутністю короткострокових пасивів та зменшенням вартості лише довгострокових пасивів.

Вартість інших груп пасивів у цілому за аналізований період зростала: найбільш термінові пасиви збільшилися на 34084 тис.грн., а постійні – на 211685 тис.грн. Зміни у структурі груп пасивів за ступенем негайності покриття відстежуються за даними табл.2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка структури пасивів ТОВ «ЙОДАНКА» за ступенем ліквідності, %

Групи	Умовне позначення	2020рік	2021рік	2022рік	відх.2021-2020	відх.2022-2021
Найбільш термінові	П1	10,44	8,82	6,87	-1,62	-1,95
Короткострокові	П2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові	П3	2,00	0,87	0,74	-1,13	-0,13
Постійні	П4	87,55	90,31	92,39	2,75	2,08
Разом		100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

У структурі пасивів ТОВ «ЙОДАНКА» переважають постійні пасиви, які мають найдовший період покриття – їхня частка складає 87,59 % станом на кінець 2022 р. У першій половині аналізованого періоду частка постійних пасивів зростала – з 87,55% до 92,39%. Частка найбільш термінових пасивів за аналізований період зросла на 1,56% - до 12% на кінець. При цьому найменшою вона була на кінець 2022 р. – лише 6,87%. Частка довгострокових пасивів ТОВ «ЙОДАНКА» поступово скорочувалася (у цілому – на 1,6 % за аналізований період) й на кінець склала лише 0,4 %.

У таблиці 2.7 наведені результати співставлення активів та пасивів ТОВ «ЙОДАНКА» у динаміці за 3 останніх роки.

Аналіз даних табл.2.7 доводить, що ТОВ «ЙОДАНКА» постійно не вистачає найбільш ліквідних активів для покриття негайних зобов'язань, а також підприємство випробовує нестачу сталих активів для покриття постійних пасивів. Відзначимо, що нестача вказаних груп активів лише зростає, починаючи з 2022 р. У той самий час, спостерігається збільшення надлишку швидко-реалізовуваних активів на підприємстві, які весь

аналізований період суттєво перевищували розмір короткострокових зобов'язань.

Таблиця 2.7

**Динаміка платіжного надлишку або нестачі активів для покриття
відповідних груп зобов'язань ТОВ «ЙОДАНКА», тис.грн.**

Спів-відношення активів та зобов'язань	2020рік	2021рік	2022рік	відх.2021- 2020	відх.2022- 2021
A1-П1	-3217,5	-3046,8	-2583,6	170,70	463,20
A2-П2	29337,2	33902,6	17887,4	4565,40	-16015,20
A3-П3	1110,4	1645,1	2054,0	534,70	408,90
A4-П4	-27230,1	-32500,9	-17357,8	-5270,80	15143,10

Також слід відмітити, що у 2021-2022 рр. спостерігається зростання надлишку повільно реалізовуваних активів, які також протягом усього аналізованого періоду переважають довгострокові зобов'язання.

Таким чином, слід відмітити, що баланс ТОВ «ЙОДАНКА» є неліквідним з точки зору забезпечення виконання негайних зобов'язань, хоча спостерігається значний запас ліквідності за рахунок швидко ліквідних та повільно ліквідних активів. У цілому структура балансу ТОВ «ЙОДАНКА» не відповідає вимогам щодо забезпечення ліквідності підприємства, що негативно впливає на його фінансовий стан. Підтверджуючи попередній висновок, звернемо увагу на динаміку відносних показників ліквідності, яка наведена у табл.2.8.

Звертаємо увагу на те, що рівень коефіцієнту абсолютної платоспроможності є значно нижчим за рекомендований та має спадну динаміку. Фактично це означає, що ТОВ «ЙОДАНКА» не спроможне виконати негайні зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів. Натомість, рівень швидкої та загальної ліквідності значно перевищує рекомендований рівень, хоча спостерігається зниження відповідних значень на кінець аналізованого періоду. Проте, враховуючи розмір цих коефіцієнтів можна стверджувати, що ТОВ «ЙОДАНКА» має значний запас швидкої та загальної ліквідності.

Таблиця 2.8

**Динаміка відносних показників ліквідності ТОВ «ЙОДАНКА»
(2020-2022 рр.)**

Назва показника	Нормативне (рекомендоване) значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	відх. 2021- 2020	відх. 2022- 2021
1. Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	0,1-0,2	0,06	0,07	0,07	0,02	0,00
2. Коефіцієнт швидкої платоспроможності (швидкої ліквідності)	0,7-1,5	8,66	10,38	6,51	1,72	-3,87
3. Коефіцієнт покриття (коефіцієнт загальної або поточної ліквідності)	1,2	9,14	10,97	7,34	1,83	-3,63
4. Коефіцієнт покриття запасами	Не нормується	0,48	0,59	0,75	0,11	0,16
5. Коефіцієнт покриття запасами готової продукції і товарів	Не нормується	0,003 1	0,000 7	0,0008	- 0,002 5	0,0001
6. Коефіцієнт мобільності активів	Не нормується	0,96	0,97	0,51	0,01	-0,46
7. Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	Не нормується	94,05	93,93	87,70	-0,11	-6,23
8. Частка грошових коштів у активах, %	Не нормується	0,59	0,65	0,48	0,06	-0,17
9. Частка грошових коштів в оборотних активах, %	Не нормується	0,62	0,67	0,95	0,05	0,28
10. Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	1	8,60	10,31	6,44	1,71	-3,87

Рівень покриття запасами (як виробничими, так й за рахунок готової продукції й товарів) також, як й абсолютна ліквідність та загальне покриття має тенденцію до зниження. Зниження рівня мобільності активів свідчить про поступову втрату спроможності ТОВ «ЙОДАНКА» до забезпечення ліквідності оборотних активів, а величезна частка дебіторської заборгованості свідчить про умовність забезпечення швидкого виконання боргових зобов'язань за рахунок відповідних активів підприємства, хоча дебіторська заборгованість суттєво перевищує кредиторську.

Наступним етапом аналізу є визначення абсолютних показників

фінансової стійкості ТОВ «ЙОДАНКА». Для цього звернемося до табл.2.9, в якій визначено надлишок або нестачу певних джерел покриття потреби в запасах підприємства.

Як свідчать дані табл.2.9, розмір власних оборотних коштів більш ніж у 10-15 разів перевищує вартість запасів протягом аналізованого періоду. Тобто, ТОВ «ЙОДАНКА» спроможне забезпечити потребу у фінансових ресурсах для формування необхідних виробничих запасів виключно за рахунок власних оборотних коштів.

Таблиця 2.9

**Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «ЙОДАНКА» за
абсолютними показниками, тис.грн.**

Показник	2020рік	2021рік	2022рік	відх.2021- 2020	відх.2022- 2021
Наявність власних оборотних коштів	272301	325009	173578	52708	-151431,00
Наявність довгострокових джерел формування запасів	278846	328264	176583	49418	-151681
Показник загальної величини джерел формування Запасів	312962	361156	204352	48194	-156804
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	255839	305576	152716	49737	-152860
Вартість запасів	16462	19433	20862	2971	1429
Надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування	262384	308831	155721	46447	-153110
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	296500	341723	183490	45223	-158233
Тривимірний показник фінансової стійкості	(0; 0; 0)				
Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість				

Відзначимо, що розмір власних оборотних коштів суттєво зменшувався лише протягом 2022 р., але це не призвело до зміни типу фінансової стійкості ТОВ «ЙОДАНКА» навіть попри збільшення розміру запасів. Протягом 2022 рр. розмір усіх джерел покриття запасів невпинно зростає, значно випереджаючи за темпами та абсолютним розміром зростання вартості запасів.

Доповнюємо аналіз фінансової стійкості підприємства за допомогою відносних показників, що наведені у табл.2.10.

Як свідчать дані табл.2.10, ТОВ «ЙОДАНКА» є фінансово стійким та незалежним підприємством, забезпечуючи за рахунок власних коштів переважну частину потреб у фінансуванні та формуючих за їх допомогою левову частку фінансових ресурсів. Підприємство характеризується значним перевищенням рекомендованого рівня автономії та фінансової стійкості.

Співвідношення залученого та власного капіталу ТОВ «ЙОДАНКА» поступово знижується, а стійкість фінансування коливається в рекомендованих межах.

Таблиця 2.10

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ «ЙОДАНКА»

Назва показника	Нормати вне значенн я	2020 рік	2021 рік	2022 рік	відх. 2021- 2020	відх. 2022-2021
Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,83	0,86	0,89	0,03	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2,0	1,21	1,17	1,13	-0,04	-0,04
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	> 0,5	1,03	1,03	0,49	0,00	-0,53
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1,0	6,64	8,85	11,66	2,21	2,81
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу		0,15	0,11	0,09	-0,04	-0,03
Коефіцієнт стійкості фінансування	0,8 - 0,9	0,90	0,91	0,93	0,02	0,02
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	> 1,0	0,82	0,85	0,78	0,03	-0,08
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	> 0,2	0,02	0,01	0,01	-0,01	0,00
Коефіцієнт поточних зобов'язань	> 0,5	0,84	0,91	0,90	0,07	-0,01

Позитивно слід розцінювати й незначну мінливість коефіцієнту забезпечення власними оборотними коштами, що свідчить про стійкість джерел фінансування потреб у оборотних активах.

Відзначимо також, що внаслідок незначної частки довгострокових зобов'язань ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується незначним рівнем

відповідного коефіцієнту, а поточні зобов'язання формують до 97 % усього розміру залученого підприємством капіталу.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновки, що ТОВ «ЙОДАНКА» є результативно функціонуючим підприємством, яке суттєво збільшило обсяги виробництва та реалізації продукції, що позитивно позначилося на динаміці його чистого прибутку, який за підсумками склав 104414 тис.грн. Аналіз фінансового стану підприємства говорить про те, що баланс ТОВ «ЙОДАНКА» є неліквідним з точки зору забезпечення виконання негайних зобов'язань, хоча спостерігається значний запас ліквідності за рахунок швидко ліквідних та повільно ліквідних активів. У цілому структура балансу ТОВ «ЙОДАНКА» не відповідає вимогам щодо забезпечення ліквідності підприємства, що негативно впливає на його фінансовий стан. Рівень коефіцієнта абсолютної платоспроможності є значно нижчим за рекомендований та має спадну динаміку. Фактично це означає, що ТОВ «ЙОДАНКА» не спроможне виконати негайні зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів. Натомість, рівень швидкої та загальної ліквідності значно перевищує рекомендований рівень, хоча спостерігається зниження відповідних значень на кінець аналізованого періоду. Проте, враховуючи розмір цих коефіцієнтів можна стверджувати, що ТОВ «ЙОДАНКА» має значний запас швидкої та загальної ліквідності.

Рівень покриття запасами (як виробничими, так й за рахунок готової продукції й товарів) також, як й абсолютна ліквідність та загальне покриття має тенденцію до зниження. Зниження рівня мобільності активів свідчить про поступову втрату спроможності ТОВ «ЙОДАНКА» до забезпечення ліквідності оборотних активів, а величезна частка дебіторської заборгованості свідчить про умовність забезпечення швидкого виконання боргових зобов'язань за рахунок відповідних активів підприємства, хоча дебіторська заборгованість суттєво перевищує кредиторську.

У політиці фінансування ТОВ «ЙОДАНКА» дотримується консервативного підходу, орієнтуючись переважно на власні джерела. При

цьому, підприємство не випробовує суттєвої потреби у формуванні виробничих запасів у значних обсягах, що пов'язане із специфікою технології виробництва води, яка втілюється у те, що на момент складання річної фінансової звітності розмір виробничих запасів є майже мінімальним закріплені зобов'язання щодо формування запасів сировини та забезпеченні її надходження на ТОВ «ЙОДАНКА» для переробки).

ТОВ «ЙОДАНКА» попри неефективну та неліквідну структуру балансу характеризується значним рівнем фінансової незалежності, абсолютною стійкістю фінансового стану та великим запасом фінансової міцності, що дає підстави стверджувати про те, що фінансовий стан підприємства у цілому є задовільним.

2.4. Аналіз майнового потенціалу підприємства

Як було вказано вище, зміни у фінансових результатах ТОВ «ЙОДАНКА» свідчать про значний динамізм у розвитку господарської діяльності підприємства та впливають на розмір майнового потенціалу, що знаходиться у його розпорядженні. Підтвердженням цього є дані табл.2.11.

Протягом останніх 3 років вартість майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» постійно зростала. У цілому за аналізований період майновий потенціал підприємства збільшився на 31499 тис.грн. При цьому відзначимо, що одночасно зростала й величина власних засобів підприємства, які виступають джерелом фінансування майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА». Загальне зростання розміру власних засобів склало 38844 тис.грн. у 2022 р. (порівняно з 2021 р.).

Тобто, власні засоби зросли за аналізований період на 83,04%. Це свідчить про те, що підприємство не повністю використовує можливості до збільшення майнового потенціалу, які формуються за рахунок зростання власних засобів. Але оскільки величина власних засобів є меншою за загальний розмір майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» у кожному з

аналізованих років, таке відставання у темпах зростання майнового потенціалу є цілком виправданим та свідчить про те, що керівництво підприємства намагається проводити зважену політику фінансування майнового потенціалу, з орієнтацією на темпи зростання власних засобів.

Таблиця 2.11

Динаміка основних засобів ТОВ «ЙОДАНКА», тис.грн. (2020-2022 рр.)

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	відх.2021- 2020	відх.2022- 2021
Загальний розмір майнового потенціалу	32667,5	37287,0	40436,9	46195	31499
Величина основних засобів	1371,3	1171,4	20001,7	-1999	188303
Частка основних засобів в загальній сумі активів	4,2	3,1	49,5	-1,1	46,3
Коефіцієнт зносу основних засобів	1,2	1,6	2,0	0,3	0,4
Величина власних засобів	26994,8	31996,1	35880,5	50013	38844
Частка власних засобів в загальній сумі джерел	82,6	85,8	88,7	3,2	2,9
Чистий прибуток	6261,1	5008,2	3891,3	-12529	-11169

Відмітимо ще одну особливість, виходячи з даних таблиці 2.11 вартість основних засобів підприємства змінюється майже у кожному році аналогічно з напрямком змін чистого прибутку ТОВ «ЙОДАНКА». Це свідчить про те, що вартість основних засобів, які складають значну частину майнового потенціалу підприємства, суттєво впливає на динаміку й напрямок зміни основного фінансового результату ТОВ «ЙОДАНКА». Більш детально цей вплив буде проаналізований далі під час дослідження ефективності використання майнового потенціалу підприємства.

Більш детальне уявлення про зміни у вартості майнового потенціалу подане у табл.2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка активів ТОВ «ЙОДАНКА», тис.грн.

Актив	2020 рік	2021рік	2022рік	відх.2021- 2020	відх.2022- 2021
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:					
залишкова вартість	1069	860	729	-209	-131
накопичена амортизація	2537	2731	2926	194	195
Незавершене будівництво	106	31	31	-75	0
Основні засоби:					
залишкова вартість	12536	10821	9186	-1715	-1635
первісна вартість	28126	27716	27207	-410	-509
знос	15590	16895	18021	1305	1126
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції					
Довгострокова дебіторська заборгованість			190069		190069
Інші необоротні активи					
Усього необоротні активи	13713	11714	200017	-1999	188303
II. Оборотні активи					
Запаси	16462	19433	20862	2971	1429
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:					
чиста реалізаційна вартість	274167	321856	134300	47689	-187556
первісна вартість	274167	321858	134301	47691	-187557
Інша поточна дебіторська заборгованість	32	141	1	109	-140
Поточні фінансові інвестиції					
Грошові кошти та їх еквіваленти:					
в національній валюті	98	46	102	-52	56
в іноземній валюті	1843	2378	1831	535	-547
Усього оборотні активи	311934	360917	203961	48983	-156956
III. Витрати майбутніх періодів	1028	239	391	-789	152
Усього майновий потенціал	326675	372870	404369	46195	31499

Відмітимо, що окремі елементи майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» змінювалися неоднаково.

Суттєве зростання притаманне розміру довгострокової дебіторської заборгованості, що пов'язане із переведенням звичайної товарної дебіторської заборгованості у довгострокову відповідно до умов та вимог бухгалтерського обліку.

Фактично, 99 % зростання вартості необоротних активів за аналізований період було викликане саме виникненням цієї заборгованості у

2022 році. Оскільки цей елемент нематеріального активу жодним чином не впливає на поточну спроможність підприємства до виробництва продукції та забезпечення виробничо-господарської діяльності, такий чинник зростання майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» є не результативним.

Фактично, вартість необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» складається лише з основних засобів, нематеріальних активів та незавершеного будівництва, вартість якого дуже незначна. При цьому спостерігається зростання лише вартості нематеріальних активів (на 8872 тис.грн.) при зниженні залишкової вартості основних засобів більш ніж удвічі (на 6613 тис.грн.) та несуттєвому (з точки зору впливу на підсумковий розмір майнового потенціалу підприємства) зростанні розміру незавершеного будівництва (на 95 тис.грн.).

Відмітимо також, що незважаючи на суттєве зростання вартості нематеріальних активів, вони не змогли випередити за розміром оборотні активи. Майже рівними ці складові майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» були на початку 2022 р., коли відбулося перенесення дебіторської заборгованості зі складу поточної до складу довгострокової.

Вартість оборотних активів підприємства зростає значно менше порівняно з вартістю необоротних активів. Якщо останні зросли на 185030 тис.грн. (у 13,7 разу), то за той самий період вартість оборотних активів зросла на 55187 тис.грн. (на 17,69 %). Це зростання відбувалося попри вилучення зі складу товарної дебіторської заборгованості її довгострокової частини та було викликане збільшенням розміру запасів (на 10094 тис.грн.), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 77 тис.грн.) та грошових коштів у національній валюті (на 522 тис.грн.). Відзначимо, що підприємство не формує поточних фінансових інвестицій, має несуттєві розміри залишків готової продукції та товарів (див. звітність підприємства). Тобто, більшим чином майновий потенціал ТОВ «ЙОДАНКА» формується за рахунок нематеріальних складових (дебіторської заборгованості з різними термінами погашення та переважанням довгострокової її частини; нематеріальних

активів у складі необоротних активів підприємства).

Матеріальна складова майнового потенціалу підприємства представлена лише основними засобами (вартість яких зменшилася наполовину протягом аналізованого періоду), запасами та грошовими коштами.

Неоднакові за розміром зміни у вартості окремих елементів майнового потенціалу підприємства призвели до суттєвої зміни у розподілі часток цих елементів у загальній вартості майнового потенціалу. Частка необоротних активів була найменшою у 2020-2022 рр. та перевищувала 4% загальної вартості майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА». Внаслідок суттєвого зростання розміру необоротних активів у 2022 р. частка оборотних активів скоротилася до 49%, але у подальшому, внаслідок фактичної відсутності інших джерел нарощування майнового потенціалу за рахунок необоротних активів окрім довгострокової дебіторської заборгованості, частка таких активів неухильно скорочується (до 36 % наприкінці).

Більш детальне уявлення про зміни у структурі необоротних та оборотних активів ТОВ «ЙОДАНКА» дають дані табл.2.13 та 2.14.

Згідно з даними табл.2.13, частка найбільш важливої з точки зору формування майнового потенціалу виробничого підприємства складової - основних засобів у необоротних активах підприємства зростала, але повільними темпами з 91,42% до 95,03% й є найбільшою серед інших складових цієї групи майна ТОВ «ЙОДАНКА».

Таблиця 2.13.

**Динаміка змін у структурі необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА», %
(2020-2022 рр.)**

Активи	2020 рік	2021рік	2022рік	відхилення 2021-2020	відхилення 2022-2021
Нематеріальні активи	7,80	7,34	0,36	-0,45	-6,98
Незавершене будівництво	0,77	0,26	0,02	-0,51	-0,25
Основні засоби	91,42	92,38	95,03	0,96	2,65
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,00	0,00	4,59	0,00	4,59
Усього необоротні активи	100	100	100,00	0,00	0,02

Таблиця 2.14

Динаміка змін у структурі оборотних активів ТОВ «ЙОДАНКА», %

Активи	2020 рік	2021рік	2022рік	відх.2021-2020	відх.2022-2021
Виробничі запаси	5,33	5,39	10,25	0,07	4,85
Товарна дебіторська заборгованість	87,89	89,18	65,85	1,28	-23,33
Дебіторська заборгованість у розрахунках	6,15	4,72	21,85	-1,43	17,14
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,01	0,04	0,00	0,03	-0,04
Інші оборотні активи	0,00	0,00	1,11	0,00	1,11
Грошові кошти та їх еквіваленти	0,62	0,67	0,95	0,05	0,28
Усього оборотні активи	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Відмітимо незначне зростання частки довгострокової дебіторської заборгованості (з 0% у 2020 р. до 4,59% у 2022 р.) та скорочення частки незавершеного будівництва (з 0,77% до 0,1% за аналогічний період).

Частка нематеріальних активів скоротилася на 6,98% за аналізований період.

Таким чином, структура необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується домінуванням непродуктивних (з точки зору майнового потенціалу) елементів (довгострокової дебіторської заборгованості та нематеріальних активів), які не можуть суттєво вплинути (у визначений проміжок часу) на спроможність підприємства вести виробничо-господарську діяльність. Нарощування вартості необоротних активів має виключно штучний характер та не викликане збільшенням потенційних можливостей підприємства з розширення виробництва.

Структура необоротних активів підприємства є фактично усталеною та відповідає специфіці діяльності підприємства, знаходиться під впливом змін, що викликані у переорієнтації на залучення коштів замовників для купівлі товарів іноземного виробництва з метою подальшого їх продажу на довгостроковій та короткостроковій основі.

У структурі оборотних активів підприємства за аналізований період найбільша частка належить дебіторській заборгованості за товари та послуги (65,85%), хоча вона суттєво скоротилась порівняно з 2020 р.

Значно меншою є частка дебіторської заборгованості за розрахунки (21,25%) та частка виробничих запасів (10,25% у 2022 р. – і вони з кожним роком зростали), інших оборотних активів (1,11%) та грошових коштів (0,95%). Частка іншої поточної дебіторської заборгованості у 2022 р. була нульова, хоча у 2021р. вона була на рівні 0,04%. Таким чином, продуктивна частина майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» (виробничі запаси та грошові кошти) займає несуттєву частку у складі оборотних активів, що свідчить про неефективну їх структуру з точки зору підтримання та нарощування майнового потенціалу виробничо-господарської діяльності підприємства.

Таким чином, майновий потенціал ТОВ «ЙОДАНКА» представлений в основному слабо продуктивними елементами – різноманітною дебіторською заборгованістю та нематеріальними активами. Розмір та частка основних засобів постійно скорочуються, а сукупний розмір продуктивних активів (основних засобів, запасів та грошових коштів) зменшується та складає незначну частину майнового потенціалу підприємства. Нарощування майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» відбувається виключно за рахунок збільшення розміру слабо продуктивних елементів – дебіторської заборгованості різних типів без зростання виробничих потужностей та продуктивності усієї виробничої системи підприємства. Такий стан негативно позначається на можливостях ТОВ «ЙОДАНКА» забезпечувати постійне зростання масштабів виробництва та впливає на результативність використання майнового потенціалу, показники якого будуть проаналізовані далі.

2.5. Особливості правового регулювання ТОВ «ЙОДАНКА»

Створення товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є одним з найпопулярніших способів заснування бізнесу. Основні особливості відкриття ТОВ варіюються в залежності від юрисдикції, але ось загальний огляд ТОВ має одного або більше учасників, які можуть бути фізичними або юридичними особами. Учасниками можуть бути фізичні або юридичні особи. У багатьох країнах, включаючи Україну, мінімальна кількість учасників ТОВ - один.

Особливістю ТОВ є те, що відповідальність учасників обмежується їхнім внеском до статутного капіталу товариства. Іншими словами, учасники несуть фінансову відповідальність лише в межах своїх внесків. ТОВ має статутний капітал, який складається з внесків учасників. Розмір статутного капіталу може бути визначений в статуті компанії і може змінюватися відповідно до законодавства країни.

ТОВ управляється менеджером (директором) або адміністратором, який може бути призначений учасниками товариства. Акціонери можуть встановити процедури управління в статуті або за домовленістю між собою. Для відкриття ТОВ, як правило, необхідно зареєструвати компанію відповідно до законодавства країни, в якій вона створюється. Це може передбачати подання необхідних документів, таких як заява, статут та інформація про учасників компанії.

Ведення бізнесу в рамках товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) має свої особливості: однією з головних переваг ТОВ є те, що відповідальність його учасників обмежена. Це означає, що у разі виникнення фінансових проблем або зобов'язань компанії, індивідуальна відповідальність учасників обмежується їхнім внеском до статутного капіталу. Структура управління ТОВ може мати різноманітні моделі управління. Як правило, ТОВ управляється директором або менеджером, призначеним учасниками компанії. Залежно від внутрішніх правил компанії, директорів може бути один або кілька. ТОВ зазвичай зобов'язані вести фінансову звітність, включаючи

річну фінансову звітність, податкові декларації та інші бухгалтерські документи, відповідно до вимог законодавства. При здійсненні господарської діяльності ТОВ, як правило, зобов'язані зареєструватися відповідно до законодавства країни, в якій вони здійснюють свою діяльність. Для здійснення певних видів діяльності можуть знадобитися додаткові ліцензії або дозволи.

ТОВ можуть укладати договори з клієнтами, постачальниками, партнерами та іншими третіми особами. Договори можуть укладатися від імені компанії і підлягають дотриманню встановлених правил і процедур. Податки та зобов'язання: ТОВ повинно виконувати свої податкові зобов'язання, передбачені законодавством країни, в якій воно здійснює свою діяльність. Це може включати сплату податку на прибуток, ПДВ та інших податків, залежно від виду діяльності та юрисдикції.

Особливості обліку майна ТОВ. Облік майна в Товаристві з обмеженою відповідальністю (ТОВ) відбувається відповідно до вимог бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Основні особливості обліку майна в ТОВ включають наступне:

- **Основні засоби:** Основні засоби, такі як будівлі, машини, транспортні засоби, обладнання та інше майно, повинні бути обліковані відповідно до їхньої вартості. Вартість основних засобів може включати їхню придбану вартість, витрати на покупку, доставку, монтаж та інші пов'язані витрати. Важливо проводити періодичну оцінку основних засобів з метою визначення їхньої вартості та можливої втрати вартості.
- **Оборотні засоби:** Оборотні засоби, такі як товари на складі, готівка, розрахункові рахунки, дебіторська та кредиторська заборгованість, також повинні бути обліковані. Вони можуть бути визначені за допомогою фізичного інвентаризації, фінансової звітності та інших методів обліку.
- **Амортизація:** Основні засоби підлягають амортизації - систематичному розподілу їхньої вартості протягом корисного терміну використання.

Амортизація дозволяє врахувати знос та старіння активів протягом їхнього експлуатаційного періоду. Методи і ставки амортизації можуть визначатися відповідно до законодавства та бухгалтерських принципів.

- **Інвентаризація:** Періодична фізична інвентаризація майна ТОВ є важливою для перевірки та підтвердження його наявності та вартості. Інвентаризація може бути проведена раз на рік або в інших визначених періодах.
- **Звітність:** ТОВ зобов'язані складати фінансову звітність, яка включає баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни власного капіталу та готовий до відправлення фінансовий звіт. Ця звітність відображає фінансовий стан та результати діяльності компанії.

Конкретні правила обліку майна ТОВ можуть варіюватися в залежності від юрисдикції, вимог законодавства та вибраної системи бухгалтерського обліку.

Діяльність Товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) в Україні забезпечується наступним правовим регулюванням та законодавством (див. табл.2.15).

У ТОВ відповідальність за облік активів лежить на керівництві компанії, тобто керівнику (директору) та бухгалтеру. Керівник несе загальну відповідальність за точність і достовірність обліку активів ТОВ. Він забезпечує впровадження ефективних систем бухгалтерського обліку та контролю, а також визначає процедури реєстрації, зберігання та оцінки активів.

Бухгалтер відповідає за конкретний порядок бухгалтерського обліку активів ТОВ відповідно до вимог законодавства та внутрішніх положень компанії. Він забезпечує правильне відображення активів у фінансовій звітності, веде облік операцій з активами, проводить інвентаризації та контролює правильність їх обліку.

Таблиця 2.15

Правове забезпечення товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ)

Нормативно-правовий акт	Характеристика статей, що обумовлюють діяльність товариств з обмеженою відповідальністю
Цивільний кодекс України	1. стаття 99: Ця стаття визначає ТОВ як комерційну організацію, створену з метою здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку. Вона також передбачає, що учасники ТОВ не несуть особистої відповідальності за борги ТОВ і ризикують лише своїм вкладом у статутний капітал. 2. стаття 104: ця стаття регулює порядок створення ТОВ, передбачаючи, що для створення ТОВ необхідно укласти установчий договір, який містить інформацію про учасників, розмір статутного капіталу та спосіб внесення вкладів. 3. стаття 107: Ця стаття передбачає, що статутний капітал ТОВ повинен бути визначений в установчому договорі і розділений між учасниками на частки (паї). Вона також визначає права та обов'язки учасників ТОВ. 4. стаття 111: Ця стаття передбачає, що рішення про зміну статутного капіталу ТОВ, збільшення або зменшення кількості учасників, зміну розміру часток та інші зміни повинні прийматися за участю всіх учасників ТОВ або відповідно до установчих документів. 5. стаття 121: Ця стаття передбачає право учасників на отримання частини прибутку ТОВ. Стаття передбачає, що прибуток після сплати податків та погашення інших зобов'язань ТОВ розподіляється між учасниками відповідно до установчих документів або за рішенням більшості учасників.
Закон "Про товариства з обмеженою відповідальністю"	Цей закон встановлює детальні положення та процедури створення, реєстрації, організації та діяльності ТОВ в Україні, включаючи вимоги до статуту ТОВ, процедури прийняття рішень, права та обов'язки учасників, а також процедури внесення змін до установчих документів.
Податковий кодекс України	1. стаття 134: Ця стаття визначає порядок оподаткування прибутку ТОВ. Відповідно до неї, ТОВ зобов'язані сплачувати податок на прибуток за звітний період. Стаття встановлює правила визначення прибутку та розрахунку податку на прибуток. 2. стаття 184: Ця стаття визначає оподаткування операцій з платниками ПДВ. 2. стаття 221: ця стаття встановлює правила нарахування та сплати ПДВ при постачанні товарів або послуг ТОВ. 3. стаття 201: Ця стаття встановлює правила оподаткування операцій з товарами. Вона застосовується до ТОВ, які виробляють або продають такі товари, як алкогольні напої та тютюнові вироби. 4. стаття 258: ця стаття регулює оподаткування заробітної плати та відрахувань на соціальне страхування; вона встановлює правила нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб та відрахувань на соціальне страхування із заробітної плати працівників ТОВ. 5. стаття 267: ця стаття встановлює правила оподаткування операцій, пов'язаних зі сплатою митних платежів. Вона поширюється на ТОВ, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, і встановлює вимоги та порядок сплати митних платежів

Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність	1. стаття 7: ця стаття передбачає, що ТОВ зобов'язані вести бухгалтерський облік відповідно до встановленої системи бухгалтерського обліку та правил ведення бухгалтерського обліку 2. стаття 8: ця стаття встановлює вимоги до складання та подання фінансової звітності ТОВ; вона передбачає, що ТОВ зобов'язане складати річну фінансову звітність, що включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та інші пов'язані з ними документи 3. стаття 9: Ця стаття встановлює порядок проведення аудиту фінансової звітності ТОВ, передбачаючи, що аудит фінансової звітності ТОВ може проводитися відповідно до встановлених правил та процедур. 4. стаття 10: ця стаття встановлює правила зберігання та доступу до бухгалтерської документації ТОВ, передбачаючи, що ТОВ зобов'язане зберігати бухгалтерську документацію протягом строку, передбаченого законом, та забезпечувати доступ до неї для управління та перевірки.
Закон про захист прав споживачів	1. стаття 8: Ця стаття визначає права споживачів, включаючи право на якість товарів (робіт, послуг), право на безпеку товарів та право на інформацію про товари (роботи, послуги). Вона забезпечує правовий захист споживачів від необґрунтованих дій ТОВ, які порушують їхні права. 2. стаття 10: ця стаття визначає вимоги до якості товарів (робіт, послуг), що надаються ТОВ; визначає стандарти, технічні регламенти та інші нормативні документи, яких повинні дотримуватися ТОВ для забезпечення якості своїх товарів і послуг. 3. стаття 13: Ця стаття передбачає право споживача на відшкодування збитків у разі надання недостовірної або недостатньої інформації про товари (роботи, послуги). Вона встановлює відповідальність ТОВ у разі надання споживачеві неправдивої або завідомо неповної інформації та правила відшкодування збитків. 4. стаття 16: Ця стаття встановлює правила обмеження відповідальності ТОВ за недоліки товарів (робіт, послуг). Вона встановлює строк позовної давності для споживачів щодо недоліків товарів (робіт, послуг) та правила пред'явлення вимог до ТОВ.

Крім того, ТОВ може делегувати послуги внутрішнього аудиту або залучати зовнішніх аудиторів для перевірки правильності та достовірності обліку активів і надання незалежної оцінки фінансового стану компанії.

Керівництво ТОВ несе персональну відповідальність за достовірність фінансової звітності та обліку активів і може бути притягнуте до юридичних наслідків у разі порушення законодавства або викривлення інформації.

Висновки до розділу 2

Екологічна чиста вода «ЙОДАНКА Павлівська» взагалі немає аналогів в Україні». Асортимент продукції доволі це й несолодкі води різного фасування та солодкі газовані напої зі смаком лимона, апельсина, дюшес, вишні, полуниці, а також квасовий напій «Козацький».

У цілому, результати виробничої діяльності підприємства позитивний результат, однак він скорочується впродовж 2021 та 2022 рр., що свідчить про можливості негативних тенденцій на ТОВ «ЙОДАНКА» у майбутньому. ТОВ «ЙОДАНКА» є результативно функціонуючим підприємством, яке суттєво збільшило обсяги виробництва та реалізації продукції, що позитивно позначилося на динаміці його чистого прибутку. Витрати на виробництво продукції ТОВ «ЙОДАНКА», які відносяться до постійних та змінних, поводяться у динаміці однаково. Так у 2021 р. (порівняно з 2020 р.) відбувається їх скорочення, тоді як у 2022 р. ці групи витрат зростають. Це супроводжується й зменшенням розміру виручки та маржинального доходу, хоча у цілому за аналізований період усіх вказані показники суттєво зростають. Також зростає й розмір критичної виручки, але це не завдає негативного впливу на запас фінансової стійкості, який протягом аналізованого періоду збільшився.

ТОВ «ЙОДАНКА» підприємством зі значним запасом фінансової міцності, яка саме й забезпечує спроможність підприємства до повного самофінансування, яке відмічалось вище, хоча існує ризик негативних процесів через скорочення прибутку підприємства упродовж аналізованих років.

ТОВ «ЙОДАНКА» не характеризувалася сталою тенденцією змін. Така ж тенденція притаманна й швидколіквідним активам. Найбільшу питому вагу у складі активів незмінно займають швидко-ліквідні активи, хоча їхня частка суттєво скоротилася. Частка важко-ліквідних активів зросла майже на аналогічну величину. Частка високоліквідних активів була найбільшою

наприкінці 2021 р. та у подальшому скоротилася у 6 разів.

Одразу відзначимо, що ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується повною відсутністю короткострокових пасивів та зменшенням вартості лише довгострокових пасивів. Вартість інших груп пасивів у цілому за аналізований період зростала.

ТОВ «ЙОДАНКА» постійно не вистачає найбільш ліквідних активів для покриття негайних зобов'язань, а також підприємство випробовує нестачу сталих активів для покриття постійних пасивів. Відзначимо, що нестача вказаних груп активів лише зростає, починаючи з 2022 р. У той самий час, спостерігається збільшення надлишку швидко-реалізовуваних активів на підприємстві, які весь аналізований період суттєво перевищували розмір короткострокових зобов'язань. ТОВ «ЙОДАНКА» не спроможне виконати негайні зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів. Натомість, рівень швидкої та загальної ліквідності значно перевищу рекомендований рівень, хоча спостерігається зниження відповідних значень на кінець аналізованого періоду.

Фактично, вартість необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» складається лише з основних засобів, нематеріальних активів та незавершеного будівництва, вартість якого дуже незначна. При цьому спостерігається зростання лише вартості нематеріальних активів. Матеріальна складова майнового потенціалу підприємства представлена лише основними засобами (вартість яких зменшилася наполовину протягом аналізованого періоду), запасами та грошовими коштами.

Структура необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується домінуванням непродуктивних (з точки зору майнового потенціалу) елементів (довгострокової дебіторської заборгованості та нематеріальних активів), які не можуть суттєво вплинути (у визначений проміжок часу) на спроможність підприємства вести виробничо-господарську діяльність..

Майновий потенціал ТОВ «ЙОДАНКА» представлений в основному слабо продуктивними елементами – різноманітною дебіторською

заборгованістю та нематеріальними активами. Розмір та частка основних засобів постійно скорочуються, а сукупний розмір продуктивних активів (основних засобів, запасів та грошових коштів) зменшується та складає незначну частину майнового потенціалу підприємства. Нарощування майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» відбувається виключно за рахунок збільшення розміру слабо продуктивних елементів – дебіторської заборгованості різних типів без зростання виробничих потужностей та продуктивності усієї виробничої системи підприємства.

Ведення бізнесу в рамках товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) має свої особливості: однією з головних переваг ТОВ є те, що відповідальність його учасників обмежена. Це означає, що у разі виникнення фінансових проблем або зобов'язань компанії, індивідуальна відповідальність учасників обмежується їхнім внеском до статутного капіталу. Структура управління ТОВ може мати різноманітні моделі управління. Як правило, ТОВ управляється директором або менеджером, призначеним учасниками компанії. Залежно від внутрішніх правил компанії, директорів може бути один або кілька. ТОВ зазвичай зобов'язані вести фінансову звітність, включаючи річну фінансову звітність, податкові декларації та інші бухгалтерські документи, відповідно до вимог законодавства. При здійсненні господарської діяльності ТОВ, як правило, зобов'язані зареєструватися відповідно до законодавства країни, в якій вони здійснюють свою діяльність. Для здійснення певних видів діяльності можуть знадобитися додаткові ліцензії або дозволи.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ЙОДАНКА»

3.1 Пропозиції щодо нарощування майнового потенціалу підприємства

Економічна ефективність формування та використання майнового потенціалу є складним і багатогранним явищем. Він формується під впливом необоротних та оборотних активів, а також наслідків використання трудового, технологічно-інноваційного, інформаційного, маркетингового та фінансового потенціалу, залежить від впливу факторів зовнішнього середовища тощо. Тому проблема формування та ефективного використання потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА" повинна вирішуватися шляхом впровадження в практику системи планування потенціалу підприємства як системного процесу управління підприємством.

Реалії існуючої господарської діяльності показують, що основними напрямками досягнення розвитку потенційного майна є наступні

- Екстенсивний (реалізується шляхом використання всіх технічних і технологічних можливостей);
- концентрований (нагромадження потенційної власності за рахунок оптимізації використання наявних або якісно нових ресурсів); та
- змішані (найбільш реалістично відображають приріст майнового потенціалу за рахунок кількісного збільшення використовуваних засобів виробництва та впровадження інноваційних технологій).

Серед науковців немає єдиної думки щодо виокремлення вищезазначених напрямів досягнення розвитку майнового потенціалу. Так, П.М.Микитюк та Б.Г.Сенів виділяють такі способи розвитку: екстенсивний, інтенсивний та інноваційний науково-технічний. Інноваційні моделі розвитку повинні ґрунтуватися на постійному впровадженні прогресивних і якісно

нових змін.

Інноваційний розвиток майнового потенціалу - це управлінський процес, заснований на систематичному пошуку та впровадженні нових засобів і напрямів реалізації об'єктів майнового потенціалу підприємства в умовах нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища. Узагальнивши принципи інноваційного розвитку, виділимо принципи, за якими ТОВ "ЙОДАНКА" має формувати та розвивати потенціал своєї власності:

- Адаптивність - підприємство повинно зберігати баланс між зовнішніми та внутрішніми можливостями розвитку потенціалу;
- Динамічність - динамічне узгодження цілей і мотивів економічної системи;
- Самоорганізація - самостійне забезпечення обміну інформацією, матеріальними та фінансовими ресурсами між елементами потенціалу майна підприємства та між підприємством і зовнішнім середовищем в цілому;
- Саморегулювання - коригування системи управління майновим потенціалом у відповідь на зміни у бізнес-середовищі; та
- Саморозвиток - самостійне забезпечення умов для формування, ефективного використання та розвитку майнового потенціалу підприємства.

На основі дослідження сутності інноваційного розвитку майнового потенціалу можна зробити висновок, що його результатами є спрямування капітальних інвестицій на підприємствах на створення нових основних засобів виробничого та невиробничого призначення, формування інфраструктури, придбання основних засобів, що споживаються іншими підприємствами, будівництво під час будівництва, модернізацію, реконструкцію та технічне переозброєння. Можна зробити висновок, що це обладнання. Основними цілями інноваційного розвитку є: збільшення виробничих потужностей при тому ж асортименті продукції та його розширення, підвищення ефективності виробництва - автоматизація або механізація існуючих виробничих процесів, впровадження нових технологій, зниження собівартості продукції (товарів, послуг), економія ресурсів та створення нових робочих місць.

Оскільки ТОВ "ЙОДАНКА" є монопродуктовим підприємством, його потенційний розвиток майна не може бути спрямований на диверсифікацію виробництва. Тому, враховуючи результати дослідження та узагальнення передового досвіду щодо інноваційного розвитку майнового потенціалу, вважаємо за доцільне розширити майновий потенціал ТОВ "ЙОДАНКА" за рахунок модернізації допоміжних виробництв. Це дозволить забезпечити енерго- та ресурсозбереження, знизити собівартість продукції, використати наявний майновий потенціал для отримання додаткових джерел доходу та підвищити ефективність використання джерел фінансування майнового потенціалу підприємства. Беручи до уваги вищезазначені принципи, а також враховуючи складність оновлення потенційного майна основного виробництва у великих масштабах в результаті аналізу поточного стану потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА", вважаємо за доцільне зосередити зусилля компанії в напрямку збільшення потенційного багатства. Вважаємо за доцільне зосередити зусилля в напрямку збільшення потенційного майна.

Такий напрямок розвитку потенціалу ТОВ "ЙОДАНКА" може бути реалізований шляхом встановлення біогазової установки, що працює на відходах олійного виробництва (шроті).

Враховуючи, що ціни на газ в Україні за останні два роки зросли в 2,5 рази, реалізація цієї пропозиції щодо розширення потенційних активів підприємства дозволить підприємству нейтралізувати негативний вплив зовнішнього енергетичного середовища на його діяльність. Це дасть можливість ТОВ "ЙОДАНКА" значно знизити вартість матеріалів, необхідних для виробництва, і, відповідно, майбутні виробничі витрати. Крім того, після вилучення біогазу шрот може бути перетворений на високоякісне рідке добриво, яке можна продавати фермерським та сільськогосподарським підприємствам, отримуючи таким чином додатковий дохід.

Перевагами реалізації пропозиції щодо розширення цього потенційного активу є те, що газ власного виробництва може бути наданий компанії "безкоштовно", негативні наслідки світової енергетичної кризи можуть бути

нейтралізовані, завод має невеликі операційні витрати, автоматизований, може працювати на різних видах сировини, може зробити внесок у розвиток "зеленої" енергетики, а також енергетики", доступ до фінансування за низькими відсотковими ставками, доступ до коштів інвесторів для продажу квот на викиди, термін експлуатації заводу не менше 20 років.

Недоліками цієї пропозиції щодо розширення майнового потенціалу є необхідність значних капітальних інвестицій та відносно тривалий період окупності. В цілому, ця пропозиція щодо розширення майнового потенціалу є досить перспективною, хоча і потребує значних капітальних вкладень.

Біогазові заводи виробляють біогаз та біодобрива з відходів шляхом анаеробної ферментації. Сировиною для заводу є соняшниковий шрот, який є відходами після подрібнення, фільтрації та сепарації насіння соняшнику. Біогазова установка є невід'ємною частиною процесу переробки. На відміну від інших систем очищення, біогазові установки не споживають енергію, а виробляють її. У біогазовій установці пелети анаеробно перетравлюються, а отриману масу можна одразу використовувати як біодобриво.

Біогазові установки можуть зменшити вміст органічних речовин у відходах наступними способами:

- 1) Частина органічних речовин швидко зброджується і виділяється у вигляді газу;
- 2) решта зброджених органічних речовин відокремлюється.

Якість стічних вод на виході з біогазової установки значно покращується. Однак те, що утворюється на виході з біогазової установки, не можна назвати стічними водами.

Через брак інформації про біогазові установки, українські заводи досі виробляють корми та добрива. Таке виробництво є дуже енергоємним. Однак біодобрива можна виробляти замість кормів. Це означає, що можна встановити біогазову установку, а зброджену масу після біогазової установки подавати на те саме обладнання для сепарації, випарювання та сушіння.

У виробництві комбікормів ТОВ "ЙОДАНКА": сухий корм та

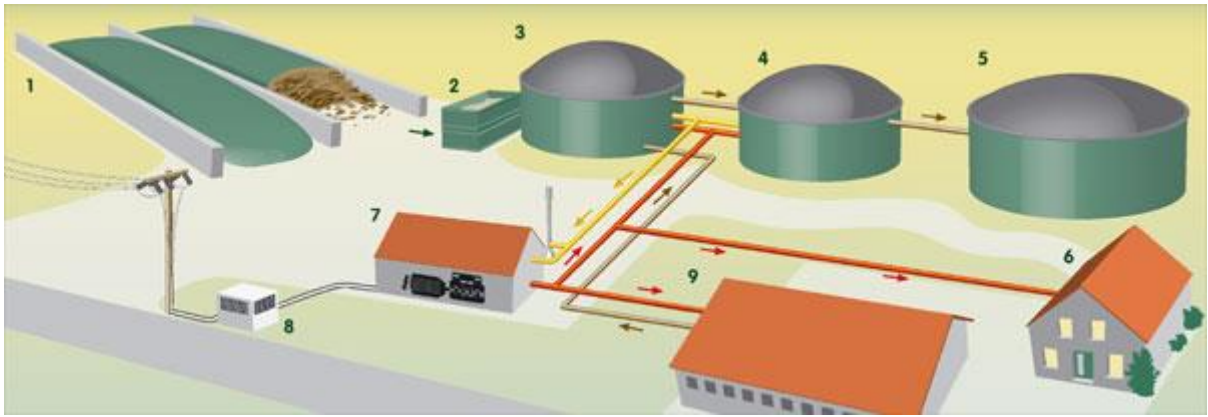
енерговитрати, необхідні для його виробництва. При виробництві біодобрив ТОВ "ЙОДАНКА" має: рідкі добрива та відсутність енерговитрат на їх виробництво. Якщо рідкі біодобрива продавати або надавати безкоштовно, можна отримати значні прибутки у вигляді газу. Прибутки від виробництва кормів є сумнівними через часті погані продажі та високу вартість кормів. Переваги біогазових установок очевидні, оскільки не потрібно нікому продавати газ. Це відбувається тому, що газ споживається самою установкою.

Біогаз - це газ, що складається приблизно на 70% з CH_4 і на 20% з вуглекислого газу (CO_2). Синонімами біогазу є "болотний газ" і "метан". Різні види мікроорганізмів метаболізують вуглець з органічних субстратів у безкисневих (анаеробних) умовах. Цей процес називається гниттям або анаеробною ферментацією і відбувається за принципом харчового ланцюга: з однієї тонни шроту утворюється 140 кубометрів газу.

За останні роки ціни на газ зросли в кілька разів. Всі розуміють, що подальше підвищення цін на газ є значним і неминучим. Однак, як не дивно, більшість людей не замислюється над тим, як зростання цін на газ вплине на них самих та їхній бізнес. Великі підприємства використовують великі обсяги газу і тому змушені платити за газ з трубопроводів, тоді як газ з біогазових установок завжди є безкоштовним. З іншого боку, газ з біогазових установок завжди безкоштовний.

Бродильна маса є екологічно чистим рідким і твердим біодобривом. Використання збалансованих біодобрив з біогазових установок збільшує врожайність на 30-50%. Щороку люди купують і перевозять дорогі добрива здалеку. Однак, добрива знаходяться під рукою. Біогазові установки виробляють добрива найвищої якості, а їхня собівартість дорівнює нулю. Вартість рідкого біодобрива дорівнює вартості рідкого добрива.

Біогазова установка показана на рисунку 3.1.

Умовні позначення:

1. Ями для шротної дробини. 2. Система завантаження дробини. 3. Реактори гідролізу. 4. Реактор метаноутворення. 5. Ємність для зброженої маси. 6. Система опалення. 7. Силова установка. 8. Система автоматики і контролю. 9. Система газопроводів.

Рис.3.1. «Склад біогазової установки»

Капітальні інвестиції у власній валюті складають 2 253 тисячі гривень. Ця сума буде профінансована за рахунок кредиту в іноземній валюті від Укрексімбанку в рамках програми ЄБРР з енергоефективності на пільгових умовах під 10% річних, простих відсотків, строком на чотири роки.

Кредит буде погашатися рівними частинами в кінці кожного року з 2023 по 2026 рр. Дані щодо погашення кредиту з 2023 по 2026 рр. наведені в Таблиці 3.1.

Як видно з таблиці 3.1, загальна сума виплат за кредитом за період 2023-2026 рр. становить 3154,2 тис. грн.

Таблиця 3.1

Кредитні виплати ТОВ «ЙОДАНКА» за період 2023-2026рр., тис.грн.

Показники	Роки				Разом
	2023	2024	2025	2026	
Виплати основної суми кредиту	563,25	563,25	563,25	563,25	2253
Відсотки по обслуговуванню кредиту	225,3	225,3	225,3	225,3	901,2
Всього кредитних виплат	788,55	788,55	788,55	788,55	3154,2

Як видно з таблиці 3.1, загальна сума виплат за кредитом на період 2023-2026 рр. становить 3154,2 тис. грн.

Інформація щодо прогнозованого видобутку, відходів виробництва та потреби в газі на 2023-2026 роки наведена в Таблиці 2.

У 2023-2026 роках прогнозований обсяг виробництва ТОВ "ЙОДАНКА" становить 5752,4 тис. дал, прогнозований обсяг шроту - 14956,4 тонн, а прогнозована потреба в газі - 2301 тис. м³.

Для того, щоб визначити, чи може власне виробництво газу з шроту задовольнити виробничі потреби компанії, були проведені розрахунки, результати яких наведені в Таблиці 3.3.

Підприємство не може забезпечити себе газом, виробленим з власних відходів. Тому інші відходи (алкогольні напої, гниле зерно) повинні перероблятися на біогазовому заводі, щоб задовольнити попит на газ.

Контракти на вивезення відходів спиртового виробництва (спиртові заводи Полтавської, Кіровоградської та Харківської областей (відстань до 200 км) та/або відходів зберігання насіння соняшнику (фермерські та селянські господарства Полтавської, Харківської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Запорізької, Херсонської та Миколаївської областей) Проект планується реалізовувати в наступних областях. У таблиці 3.2 наведено розрахунок потреби в додатковому імпорті спиртових дистилятів.

Таблиця 3.2

**Потреба у додатковому завезенні спиртної барди для виробництва газу
на перспективу**

Показники	Од. вим.	Роки				Разом
		1	2	3	4	
Нестача газу	тис.м³	42,9	48,7	54,6	61,0	207,2
Вихід газу з 1 тонни спиртної барди	тис.м³/т.	0,09	0,09	0,09	0,09	-
Потреба в спиртній барді	т.	476,7	541,1	606,7	677,8	2302,3

Як видно з Таблиці 3.2, додаткова потреба в імпорті спиртової барди на 2023-2026 роки становить 2 302,3 тонни.

Це дозволить суттєво знизити витрати на енергоносії, загальну собівартість виробництва основних видів продукції та збільшити доходи від

реалізації супутніх товарів. Вплив цієї пропозиції на ефективність використання потенційного майна буде визначено згодом.

3.2. Заходи з підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємства

Крім заходів, спрямованих на розширення потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА", важливим є формування пропозицій щодо підвищення ефективності використання наявного потенційного майна підприємства з урахуванням результатів аналізу факторів, що впливають на його стан, структуру та ефективність поточного використання. У зв'язку з цим слід зазначити, що найбільш суттєві проблеми, пов'язані з потенціалом використання наявного майна на досліджуваних підприємствах, притаманні процесу використання неліквідних активів.

Основною метою управління необоротними активами ТОВ "ЙОДАНКА" з точки зору управління майновим потенціалом є забезпечення їх своєчасного оновлення та ефективного використання. У цьому процесі вирішуються такі питання: визначення можливих форм оновлення основних засобів на простій та розширеній основі; визначення потреби у збільшенні основних засобів з метою розширення сфери діяльності; визначення можливих шляхів розширення основних засобів; визначення ефективності раніше сформованих та новостворених основних засобів та Забезпечення ефективного використання раніше сформованих та новостворених основних засобів і нематеріальних активів; формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення основних засобів та оптимізації їх структури.

З метою вдосконалення процесу управління основними засобами як складової системи управління майновим потенціалом товариства з обмеженою відповідальністю "Джорданіка" необхідно чітко визначити оптимальну структуру і, відповідно, вести детальний аналітичний облік надходжень і витрат цих активів. Крім того, необхідно проводити більш різноманітні

аналітичні дослідження, враховуючи специфіку торгівлі.

Управління ліквідними активами як складовою майнового потенціалу ТОВ "Йорданка" має включати насамперед визначення оптимального обсягу, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності використання. Оптимальний обсяг ліквідних активів повинен, з одного боку, забезпечувати безперебійне та ефективне функціонування підприємства, а з іншого - мінімізувати наявність неактивних ліквідних активів.

Неефективне управління ліквідними активами ТОВ "ЙОДАНКА" призводить до розбалансування діяльності та створення небезпечних ситуацій. До таких ситуацій відноситься нестача ліквідних активів.

Управління ліквідними активами ТОВ "ЙОДАНКА" має бути спрямоване на вирішення наступних завдань при здійсненні заходів щодо підвищення ефективності використання наявного потенціалу активів підприємства:

1. Оптимізувати розмір і структуру оборотних активів. Це передбачає зменшення поточних потреб підприємств у фінансуванні ліквідних інвестицій з метою скорочення витрат на їх обслуговування.

2. захист ліквідних активів від інфляції.

3. забезпечення високої оборотності оборотних активів та зменшення потреби в них за рахунок більш раціонального використання.

4. визначення ступеня впливу рівнів грошових коштів, дебіторської заборгованості та запасів на прибуток і поточну ліквідність компанії, а також на платоспроможність і ліквідність її активів.

5. виявлення ситуацій, що становлять ризик втрати ліквідності та зниження ефективності діяльності компанії

6. розробка варіантів фінансування ліквідних активів. Це передбачає зниження витрат на формування ліквідних активів шляхом підтримання певної структури джерел фінансування, доступних підприємству.

Важливою частиною ефективного управління оборотними активами є управління запасами. Фінансовий та виробничий відділи повинні встановити

мінімальні та максимальні рівні запасів. Запасам слід надавати великого значення. Оптимальний розмір запасів повинен контролюватися в умовах ринкових відносин.

Основними шляхами, за допомогою яких ТОВ "ЙОДАНКА" може підвищити ефективність використання своїх оборотних активів, є

- 1) Прискорення та здешевлення транспортування продукції;
- 2) поліпшення управління складом на основі механізації та автоматизації;
- 3) поліпшення управління запасами на основі використання більш ефективної системи управління складом
- 5) застосування більш точного розподілу витрат на запаси; та
- 6) використання автоматизованого торгового обладнання
- 7) скорочення невиробничих витрат через псування сировини та товарів.

Реалізація ефективної політики управління ліквідними активами на ТОВ "ЙОДАНКА" має забезпечити безперебійну діяльність компанії, зменшити обсяг вільних ліквідних активів і, відповідно, знизити витрати на фінансування, сприяти оборотності ліквідних активів і максимізувати прибуток компанії при збереженні ліквідності.

У цьому підрозділі ми вважаємо за доцільне більш детально розглянути питання підвищення ефективності управління неліквідними активами ТОВ "ЙОДАНКА". Це пов'язано з тим, що неліквідні активи займають особливе місце в структурі потенційного багатства компанії, головним чином тому, що вони визначають стійкий фінансовий стан, кредитоспроможність та інвестиційну привабливість компанії. Аналіз складу і структури потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА" показує, що у виробництві необхідно здійснити низку організаційно-економічних заходів, спрямованих на оптимізацію складу неліквідних активів підприємства.

Успіх формування та використання потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА" залежить від повної реалізації екстенсивних та інтенсивних факторів покращення використання неліквідів, які представлені на рис 3.2.

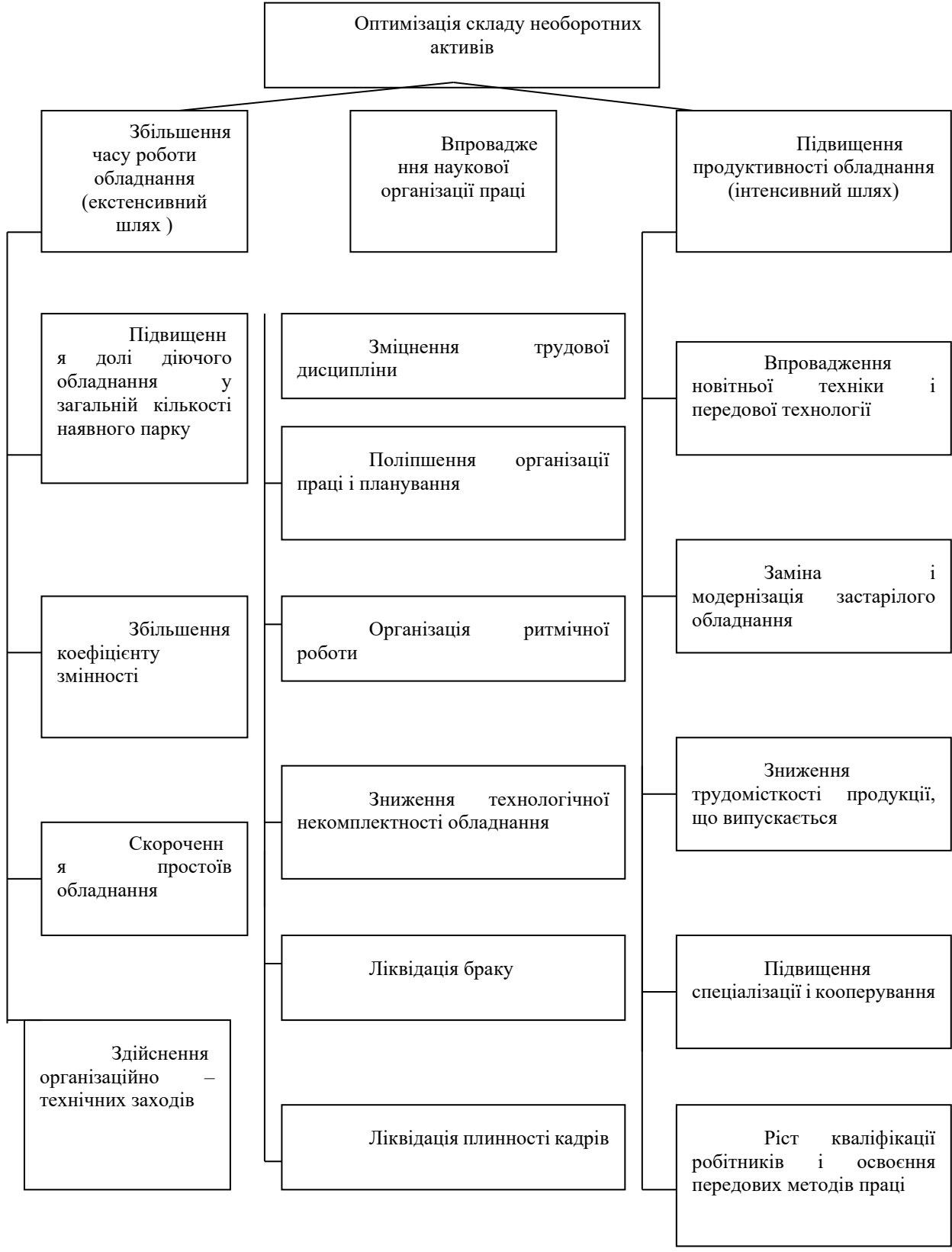

Рис. 3.2. Шляхи оптимізації складу необоротних активів в умовах діяльності ТОВ «ЙОДАНКА»

Наступним кроком у вирішенні проблеми оптимізації складу неліквідних активів є вибір найбільш ефективних організаційно-економічних засобів та обґрунтування цих засобів.

На цьому етапі необхідно сформулювати перелік організаційно-економічних заходів. Цей перелік має на меті використання виявлених резервів для підвищення ефективності використання наявного майнового потенціалу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Організаційно-економічні заходи оптимізації складу необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА»

Виявленні резерви	Заходи
1. Наявність простоїв в роботі обладнання	1. Скорочення мало використовуваного обладнання
2.	2. Здійснення своєчасного та якісного ремонту
	3. Вчасне постачання матеріалів
	4. Ліквідація відсутності енергії
	5. Скорочення випадків порушення трудової дисципліни
	6. Ліквідація цілодобових і внутрішньозмінних простоїв
3. Наявність вузьких місць	Введення додаткового обладнання

Кожен захід має бути економічно обґрунтований та визначений обсяг фінансових ресурсів, необхідних для його реалізації.

Таким чином, з метою підвищення ефективності використання наявного майнового потенціалу ТОВ "ЙОДАНКА" було запропоновано здійснити заходи щодо використання виявлених резервів, зосередивши увагу на оптимізації складу основних засобів та підвищенні ефективності їх використання. Тепер буде визначено, як реалізація цих заходів вплине на ефективність використання майнового потенціалу акціонерного товариства "ЙОДАНКА".

3.3. Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів

Вище було встановлено актуальність розширення майнового потенціалу ТОВ "ЙОДАНКА" за рахунок розвитку додаткового виробництва, спрямованого на зменшення енергоспоживання та утилізацію відходів основного виробництва шляхом встановлення біогазової установки. Далі розраховано економічну ефективність обраного напрямку розширення майнового потенціалу підприємства.

Прогнози цін на споживання газу та витрат ТОВ "ЙОДАНКА" на період 2023-2026 рр. наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Прогнозні ціни та вартість споживання газу ТОВ «ЙОДАНКА»

Показники	Од.вим.	Роки				Разом
		1	2	3	4	
Прогнозна потреба в газі	тис.м³	476,2	540,1	606,7	678,0	2301,0
Прогнозні ціни на газ	тис.грн/тис.м³	1,9	2,6	3,6	4,8	-
Прогнозні витрати на газ	тис. грн.	904,8	1404,3	2184,1	3254,4	7747,6

Як видно з таблиці 3.4, прогнозовані витрати на газ ТОВ "ЙОДАНКА" на період 2023-2026 рр. становлять 7747,6 тис. грн. Якщо стратегічне рішення про встановлення біогазової установки буде реалізовано, то вищезазначені витрати перетворяться на дохід підприємства. Для спрощення розрахунків припустимо, що рідке біодобриво реалізується за ціною, яка покриває додаткові витрати на імпорт шроту власного виробництва та алколу. Для оцінки ефективності стратегічного рішення про встановлення біогазового заводу, доходи та витрати по роках зведені в Таблицю 3.5. Ставка дисконтування встановлена на рівні 0,2, що відповідає очікуваному рівню інфляції.

Таблиця 3.5

**Чиста теперішня вартість проекту по встановленню біогазової
установки**

Показники	Од.вим.	Роки				Разом
		1	2	3	4	
Доходи по проекту	тис.грн.	904,8	1404,3	2184,1	3254,4	7747,6
Витрати по проекту	тис.грн.	788,55	788,55	788,55	788,55	3154,2
Ставка дисконтування		0,2	0,2	0,2	0,2	-
Дисконтний множник		0,833	0,694	0,579	0,482	-
Зведені доходи по проекту	тис.грн.	753,7	974,6	1264,6	1568,6	4561,5
Зведені витрати по проекту	тис.грн.	656,9	547,3	456,6	380,1	2040,9
Чиста теперішня вартість проекту	тис.грн.	96,8	427,3	808,0	1188,5	2520,6

Як видно з таблиці 3.5, чиста теперішня вартість проекту становить 2520,6 тис. грн.; оскільки $NPV > 0$, проект є прибутковим, економічно обґрунтованим і його слід прийняти.

Для визначення терміну окупності проекту використовується метод кумулятивного доходу, який дозволяє визначити, коли загальний кумулятивний дохід покриє всі витрати за проектом.

Це буде $= 2 + ((2040,9 - 1728,3) / 1264,6) = 2,25$ року.

За цим методом термін окупності проекту становитиме 2 роки і 3 місяці.

Отже, проаналізувавши ефективність проекту, можна стверджувати, що проект слід прийняти, оскільки він має NPV 2520,6 тис. грн. та термін окупності 2 роки і 3 місяці.

Для того, щоб ця альтернатива була успішною, необхідно узгодити з постачальником та монтажником біогазової установки (київським представництвом німецької компанії ZORG) терміни будівництва, монтажу та введення в експлуатацію заводу головний інженер ТОВ "ЙОДАНКА" повинен

узгодити чіткий графік виконання будівельно-монтажних робіт підготувати кошторис на будівництво та монтаж.

Бухгалтерія повинна розрахувати суму витрат, понесених компанією в результаті придбання і монтажу установки, і вести постійний контроль за цими витратами.

Відділ закупівель повинен укласти договори зі спиртзаводами та фермерськими господарствами на збір та зберігання відходів виробництва.

Відділ збуту повинен укласти договори з фермерськими господарствами та фермерами на продаж біодобрив.

Необхідні документи готує та оформляє юрисконсульт "Йоданки".

Відповідальність за реалізацію проекту встановлення біогазової установки покладається на заступника директора, який сам повинен постійно контролювати хід реалізації цієї альтернативи.

Критерієм ефективності цієї альтернативи є NPV проекту.

В рамках заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання наявного потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА", було звернуто увагу на можливість проведення організаційно-економічних заходів, спрямованих на використання виявлених резервів з метою підвищення ефективності використання наявних основних засобів та оптимізації їх структури.

У зв'язку з цим слід зазначити, що скорочення витрат часу через нераціональну організацію використання обладнання пов'язане із збільшенням використання недовантаженого обладнання (сушильний барабан № 2, компресор № 5). Це потребуватиме додаткових витрат на заробітну плату ремонтників (по два на кожну одиницю обладнання, всього чотири), включаючи відрахування на соціальне страхування (54 000 грн.), запасні частини для комплектації обладнання, а також витрати на регулярні ремонти та огляди обладнання (579 000 грн.). Зменшення витрат часу через нераціональну організацію використання обладнання зменшить втрати від недовиробництва на 1 836,9 тис. грн. (годинна продуктивність першого

обладнання становить 7654 грн. * 2 одиниці * 120 машино-годин втрат робочого часу через простої).

Для подолання поломок обладнання та позапланових ремонтів необхідно збільшити кількість кваліфікованих робітників (10 осіб, 135 тис. грн) та підвищити якість планових капітальних і поточних ремонтів за рахунок використання більш надійних запасних частин до обладнання (495 тис. грн). Загальна сума витрат склала 630 тис. грн. У той же час, зменшення кількості поломок обладнання та позапланових ремонтів, а також вплив на простої внутрішньо змінного обладнання дозволило б збільшити випуск продукції на 581,7 тис. грн. (продуктивність за годину становить 7654 грн. * 76 машино-годин).

Для усунення витрат на простої обладнання через перебої в постачанні матеріалів необхідно впровадити організаційні заходи, а саме: підвищити матеріальну відповідальність у разі невиконання планових поставок, переглянути запаси матеріалів та обмежити їх відпуск, що дозволить збільшити випуск продукції на 478,7 тис. грн. (продуктивність за годину 7654 грн * 62,5 машино-години) може бути збільшена.

Для усунення втрат машинного часу через відсутність електроенергії з внутрішньовиробничих причин необхідне своєчасне профілактичне обслуговування, витрати на запчастини та електропроводку (253,5 тис. грн.) та заробітну плату ремонтних робітників (4 ремонтних робітника - 54 тис. грн.). Загальна сума цих витрат становить 307,5 тис. грн, а приріст виробництва за рахунок ліквідації дефіциту енергоресурсів через скорочення простоїв обладнання - 635,6 тис. грн.

Для зменшення випадків порушення трудової дисципліни через прогули працівників необхідні жорсткі заходи щодо працівників, матеріальної відповідальності, стимулювання та матеріальної винагороди за продуктивну працю (премії за виконання плану та понаднормові 259,9 тис. грн.). Кадрові заходи можуть зменшити втрати від недовиробництва на 244,2 тис. грн. (продуктивність за годину становить 7654 грн. * 31,9 машино-годин).

Заходи з усунення цілодобових та цілозмінних простоїв обладнання постачальниками є способом зниження ризику простоїв, який в даному випадку може бути реалізований шляхом оформлення страхового полісу від вимушених простоїв зі страховою вартістю 116,1 тис. грн. Недоотриманий обсяг продукції внаслідок позапланових цілодобових та цілозмінних простоїв становить 539,1 тис. грн.

Якщо збільшення фонду часу роботи обладнання розглядати з точки зору придбання нового обладнання, то вартість обладнання (два малих конвеєра з годинною продуктивністю 7654 грн.), його транспортування та монтаж складуть 2639,7 тис. грн. Заробітна плата робітників (5 осіб), які будуть обслуговувати це обладнання, складе 67,5 тис. грн. Загальна сума становитиме 2707,2 тис. грн. В результаті цього заходу збільшиться час роботи обладнання, що призведе до додаткового випуску продукції на суму 2309,2 тис. грн. (продуктивність за годину 7654 грн. * 2 одиниці обладнання * 150,8 машино-годин).

Витрати на реалізацію всіх заходів представлені в таблиці 3.6.

Для порівняння розроблених організаційно-економічних заходів розраховано економічну ефективність попередньо визначених альтернатив. Це різниця між результатами, отриманими від впровадження заходів, та витратами на їх реалізацію. Результатом є грошова оцінка кожної альтернативи, тобто сума, на яку збільшується випуск продукції в результаті реалізації тієї чи іншої альтернативи.

Для альтернативи економії витрат, пов'язаної з неповною організацією роботи обладнання, економічна ефективність становить $1836,9 - 633 = 1203,9$ тис. грн. У випадку усунення поломок та позапланових ремонтів результат економічної ефективності становить $581,7 - 630 = -48,3$ тис. грн.

Якщо за рахунок організаційних заходів буде усунуто перебої з постачанням матеріалів, економічний ефект становитиме 478,7 тис. грн. Якщо усунути простої обладнання через нестачу електроенергії, економічний ефект становитиме $635,6 - 307,5 = 328,1$ тис. грн.

Таблиця 3.6

**Витрати на реалізацію організаційно-економічних заходів з
удосконалення формування та використання необоротних активів ТОВ
«ЙОДАНКА»**

Заходи	Витрати усього, тис. грн	в т.ч. витрати на (тис. грн.)			
		Матеріали, зап. частини і проводку	Зарплата з нарахуванням и	Вартість страхового договору	Вартість обладнання з транспортм, монтажем
Скорочення мало використовуваного обладнання	633	579	54		
Здійснення своєчасного та якісного ремонту	630	495	135		
Ліквідація відсутності енергії	307,5	253,5	54		
Скорочення випадків порушення трудової дисципліни	259,9		259,9		
Ліквідація цілодобових і внутрішньозмінних простоїв	116,1			116,1	
Введення додаткового обладнання	2707,2		67,5		2639,7

Зменшення випадків порушення трудової дисципліни має негативний ефект $244,2 - 259,9 = 15,7$ тис. грн, оскільки витрати на впровадження перевищують можливі результати.

У разі усунення 24-годинного режиму роботи та внутрішньозмінних простоїв економічний ефект становитиме $539,1 - 116,1 = 423$ тис. грн.

Для розрахунку економічного ефекту від додаткового обладнання необхідно розрахувати теперішню вартість витрат. У разі впровадження цієї альтернативи буде додатково видобуто умовно 6142 тис. дал нафти. Тоді умовна річна економія становитиме $E_{ur} = (95,2 - 95,62) \cdot 6142 = - 2579,4$ тис. грн. Тоді річний економічний ефект становитиме: $2579,4 - 0,15 \cdot 100000 = 2594,4$ тис. грн. Розраховувати термін окупності цього капіталу не має сенсу. Це пов'язано з тим, що альтернатива через збільшення виробничих витрат призведе лише до збитків.

У таблиці 3.7 наведено розрахунки економічної ефективності альтернативних організаційно-економічних заходів.

Таблиця 3.7

Економічна ефективність альтернатив поліпшення стану та використання необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА», тис.грн.

Альтернативи	Результати	Витрати	Економічний ефект
Скорочення мало використовуваного обладнання	1836,9	633	1203,9
Здійснення своєчасного та якісного ремонту	581,7	630	-48,3
Вчасне постачання матеріалів	478,7	-	478,7
Ліквідація відсутності енергії	635,6	307,5	328,1
Скорочення випадків порушення трудової дисципліни	244,2	259,9	-15,7
Ліквідація цілодобових і цілозмісних простоїв	539,1	116,1	423
Введення додаткового обладнання	2594,4	2707,2	-112,8

Таблиця 3.7 показує, що не всі альтернативи є прибутковими, а деякі - ні. Це такі альтернативи, як своєчасний та якісний ремонт, зменшення порушень трудової дисципліни та додаткове обладнання. В даному випадку ці альтернативи повинні бути негайно відхилені через їх негативну економічну ефективність.

Відповідним рішенням для ТОВ "ЙОДАНКА" в поточній ситуації є скорочення недовантаження обладнання з економічною ефективністю 1203,9 тис. грн., своєчасна доставка матеріалів з економічною ефективністю 478,7 тис. грн., усунення перебоїв в електропостачанні з економічною ефективністю 423 тис. грн. (328,1 тис. грн.), а також усунення цілодобових та внутрішньозмісних простоїв.

Наступним кроком є розробка та організація виконання комплексної програми заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання наявного потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА". Програма дій з реалізації сформульованих заходів включатиме графік реалізації, ресурси, необхідні на кожному етапі, перелік виконавців та залучених служб, а також заходи з моніторингу результатів.

Для реалізації першої альтернативи, тобто скорочення кількості обладнання, що не використовується, необхідний бюджет у розмірі 633 000 євро. Цей захід буде впроваджено в секторі сушіння сировини. Відповідальним за цей захід є головний механік, який повинен відзвітувати керівництву компанії після його завершення. Що стосується своєчасної доставки матеріалів, то цей захід впроваджується на виробничому підприємстві службою постачання. Відповідальним за цей організаційний захід є керівник служби постачання, який керує своєчасною доставкою сировини та матеріалів відповідно до договору між підприємством та постачальником. Це рішення буде реалізовано протягом одного року.

Наступним варіантом є вирішення проблеми дефіциту енергії, яке буде реалізовано на заводі-виробнику на чолі з головним енергетиком. Головний енергетик повинен відзвітувати перед керівництвом компанії про витрати на реалізацію цього рішення (307,5 тис. грн.) та тривалість впровадження (один рік).

Заходи з усунення простоїв протягом 24 годин і всередині зміни повинні бути впроваджені на всьому виробництві. Відповідальним за цей захід є головний механік, який контролює роботу своєї служби. По завершенню виконання цього рішення він подасть керівництву звіт про обсяги, своєчасність та якість виконаних робіт. Вартість цього заходу становить 116,1 тис. грн.

Таким чином, всі ці заходи є остаточними рішеннями щодо планування організаційно-економічного розвитку виробничих підрозділів ТОВ "ЙОДАНКА", із загальним економічним ефектом 2433,7 тис. грн., які можуть бути використані для подальшого виробничого розвитку підприємства, в тому числі на фінансування активів.

Наступним кроком є визначення того, як реалізація сформульованих пропозицій щодо розширення потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА" та підвищення ефективності його використання вплине на відповідні показники, що характеризують результати діяльності підприємства.

Пропозиція щодо розширення потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА" шляхом придбання та подальшої експлуатації біогазової установки, яка працюватиме на відходах основного виробництва та зменшить витрати підприємства на енергоносії, дозволить досягти наступних результатів протягом одного року з моменту початку реалізації даного проекту

- Збільшення вартості основних засобів за рахунок придбання нового обладнання - 2253 тис. грн. (капітальні інвестиції);
- Зменшення витрат на енергоносії в собівартості реалізованої продукції - 693,28 тис. грн. (власне виробництво газу зі шроту в 2023 році;
- Додатковий чистий прибуток - 904,8 тис. грн;
- Додатковий прибуток до оподаткування - 96,8 тис. грн.

Пропозиція щодо впровадження організаційно-економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання наявного потенційного майна ТОВ "ЙОДАНКА", призведе до наступних результатів протягом одного року від початку впровадження обраних заходів

- Зменшення залишкової вартості основних засобів на 1203,9 тис. грн.
- Зменшення виробничих витрат у собівартості реалізованої продукції на 1229,8 тис. грн. (за рахунок своєчасного постачання матеріалів, усунення дефіциту енергоресурсів та простоїв).

На основі наведених вище даних розраховано вплив запропонованих заходів на основні показники ефективності використання потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА" (табл. 3.8).

Як свідчать розрахунки, наведені в табл. 3.8, заходи, розроблені на наступні чотири роки з метою розширення потенціалу основних засобів ТОВ "ЙОДАНКА", не призведуть до суттєвого покращення ефективності використання потенціалу основних засобів підприємства вже в перший рік. Так, значне зростання середньорічної вартості основних засобів призведе до зниження рівня ефективності та результативності використання основних засобів та незначного зменшення масштабу другого інтегрального показника ефективності використання основних засобів та ресурсоефективності. З

іншого боку, збільшення чистого прибутку та зниження собівартості призведе до зростання чистого прибутку, продуктивності праці, обсягів реалізації та рентабельності виробництва.

Таблиця 3.8

Розрахунок впливу запропонованих заходів на показники ефективності використання майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА»

Показники	2022	Прогнозний рік			Відхилення від 2022 р., абс.		
		за рахунок збільшення майнового потенціалу	за рахунок підвищення використання	за рахунок усіх заходів	за рахунок збільшення майнового	за рахунок підвищення використання	за рахунок усіх заходів
1. Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	507880	508784,8	507880	508784,8	904,8	0	904,8
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	327330	326636,7	326100,2	325406,4	-693,28	-1229,8	-1923,6
3. Прибуток (збиток), тис. грн.	104414	105789,3	105591,4	106967,1	1375,26	1177,44	2553,1
4. Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	6411,5	8664,5	5207,6	7460,6	2253	-1203,9	1049,1
5. Середньооблікова чисельність робітників, чол.	332	332	332	332	0	0	0
6. Фондовіддача, грн.	79,21	58,72	97,53	68,20	-20,49	18,32	-11,014
7. Рентабельність (збитковість) ОЗ, %	12	21,02	34,91	24,58	9,02	22,91	12,58
8. Продуктивність праці, грн.	1529,76	1532,48	1529,76	1532,48	2,72	0,00	2,72
9. Рівень ефективності використання ОЗ, % (8:4)	0,24	0,18	0,29	0,21	-0,06	0,05	-0,03
10. Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	3,083	3,51	5,83	4,09	0,43	2,75	1,01
11. Другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	0,151	0,148	0,316	0,186	-0,003	0,165	0,035
12. Середньорічна вартість майнового потенціалу	499569,5	501822,5	498365,7	499414,8	2253	-1203,8	-154,7
13. Ресурсовіддача (віддача майнового потенціалу)	1,0166	1,0139	1,0191	1,0188	-0,003	0,0025	0,0021
14. Рентабельність продажу	20,56	20,79	20,79	21,02	0,23	0,23	0,47
15. Рентабельність виробництва	31,90	32,39	32,38	32,87	0,49	0,48	0,97

Впровадження заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання наявних потенційних активів ТОВ "ЙОДАНКА", не призводить до збільшення чистого прибутку, але спричиняє зниження собівартості

реалізованої продукції, що позитивно впливає на чистий прибуток компанії. Зазначені заходи також зменшують середньорічну вартість основних засобів і в кінцевому підсумку позитивно впливають на фондівіддачу, рівень ефективності використання основних засобів, обидва показники ефективності використання основних засобів, ресурсоефективності та досліджувані показники рентабельності.

Комплексна реалізація заходів за обома напрямками дозволить не тільки покращити фінансові результати діяльності ТОВ "ЙОДАНКА", але й ефективність використання його потенційних активів. Так, зростання ресурсоефективності збільшиться на 0,0021%, рентабельність основних засобів - на 0,58%, зростання першого інтегрального показника ефективності використання основних засобів - на 32,79%, а другого - на 22,85%. Крім того, рентабельність продажів і рентабельність виробництва зростуть на 0,47% і 0,97% відповідно.

Висновки до 3 розділу

У третій частині дослідження були розглянуті заходи, спрямовані на підвищення ефективності формування та використання майнового потенціалу товариства з обмеженою відповідальністю "ЙОДАНКА".

Перша група пропозицій спрямована на розширення майнового потенціалу підприємства. В результаті реалізації варіанту встановлення біогазової установки на шроті було встановлено, що витрати на матеріали значно зменшаться, оскільки в майбутньому відпаде необхідність у закупівлі газу, що дозволить знизити собівартість продукції та значно підвищити конкурентоспроможність продукції ТОВ "ЙОДАНКА".

Друга група пропозицій була спрямована на пошук резервів підвищення ефективності використання наявних потенційних активів підприємства, в основному за рахунок впровадження організаційно-економічних заходів,

пов'язаних з оптимізацією структури та підвищенням ефективності використання необоротних активів ТОВ "ЙОДАНКА".

Розраховано економічні показники, що характеризують обидві пропозиції: можливими результатами впровадження заходів, спрямованих на розширення потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА" та підвищення ефективності його використання, є збільшення чистого прибутку підприємства, збільшення грошового потоку, зниження собівартості продукції, зменшення основних виробничих потужностей при збереженні енергетичної незалежності підприємства енергетичної незалежності підприємства, що свідчить про доцільність їх практичної реалізації.

ВИСНОВКИ

Потенціал підприємства можна охарактеризувати як вміння підприємства якомога вигідніше використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські та ін.) для виробництва продукції з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства, а також можливість досягати поточні і стратегічні завдання діяльності на ринку. Майновий потенціал, у свою чергу, є компонентом економічного потенціалу, що визначає його особливості та характеристики.

Майновий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів.

Ефективність формування та використання майнового потенціалу підприємства значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення підприємства та його здатності використовувати інформацію в процесі прийняття управлінських рішень.

З усієї різноманітності методів визначення вартості потенціалу виокремлюють три традиційні підходи: витратний, порівняльний та результатний (дохідний). Важливим етапом в управлінні майновим потенціалом підприємства має бути доцільно визначення методів, за якими можна зробити висновок щодо якості управління ними. В основу методів оцінювання рівня використання майнового потенціалу підприємства закладено аналізування результатів його діяльності за окремими напрямками, з врахуванням впливу факторів та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Правове регулювання майнового потенціалу підприємства відбувається через систему нормативних актів та законодавчих положень, які встановлюють правила, обов'язки та процедури щодо власності, використання

та захисту майнового потенціалу. Правове регулювання використання майнового потенціалу допомагає уникнути потенційних спорів та конфліктів між сторонами. Чітко визначені права і обов'язки сторін допомагають усунути непорозуміння та конфлікти, що можуть виникнути у зв'язку з використанням майна.

Екологічна чиста вода «ЙОДАНКА Павлівська» взагалі немає аналогів в Україні». Асортимент продукції доволі це й несолодкі води різного фасування та солодкі газовані напої зі смаком лимона, апельсина, дюшес, вишні, полуниці, а також квасовий напій «Козацький».

У цілому, результати виробничої діяльності підприємства позитивний результат, однак він скорочується впродовж 2021 та 2022 рр., що свідчить про можливості негативних тенденцій на ТОВ «ЙОДАНКА» у майбутньому. ТОВ «ЙОДАНКА» є результативно функціонуючим підприємством, яке суттєво збільшило обсяги виробництва та реалізації продукції, що позитивно позначилося на динаміці його чистого прибутку. Витрати на виробництво продукції ТОВ «ЙОДАНКА», які відносяться до постійних та змінних, поводяться у динаміці однаково. Так у 2021 р. (порівняно з 2020 р.) відбувається їх скорочення, тоді як у 2022 р. ці групи витрат зростають. Це супроводжується й зменшенням розміру виручки та маржинального доходу, хоча у цілому за аналізований період усіх вказані показники суттєво зростають. Також зростає й розмір критичної виручки, але це не завдає негативного впливу на запас фінансової стійкості, який протягом аналізованого періоду збільшився.

ТОВ «ЙОДАНКА» підприємством зі значним запасом фінансової міцності, яка саме й забезпечує спроможність підприємства до повного самофінансування, яке відмічалось вище, хоча існує ризик негативних процесів через скорочення прибутку підприємства упродовж аналізованих років.

ТОВ «ЙОДАНКА» не характеризується сталою тенденцією змін. Така ж тенденція притаманна й швидколіквідним активам. Найбільшу питому вагу у

складі активів незмінно займають швидко-ліквідні активи, хоча їхня частка суттєво скоротилася. Частка важко-ліквідних активів зросла майже на аналогічну величину. Частка високоліквідних активів була найбільшою наприкінці 2021 р. та у подальшому скоротилася у 6 разів.

Одразу відзначимо, що ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується повною відсутністю короткострокових пасивів та зменшенням вартості лише довгострокових пасивів. Вартість інших груп пасивів у цілому за аналізований період зростала.

ТОВ «ЙОДАНКА» постійно не вистачає найбільш ліквідних активів для покриття негайних зобов'язань, а також підприємство випробовує нестачу сталих активів для покриття постійних пасивів. Відзначимо, що нестача вказаних груп активів лише зростає, починаючи з 2022 р. У той самий час, спостерігається збільшення надлишку швидко-реалізовуваних активів на підприємстві, які весь аналізований період суттєво перевищували розмір короткострокових зобов'язань. ТОВ «ЙОДАНКА» не спроможне виконати негайні зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів. Натомість, рівень швидкої та загальної ліквідності значно перевищу рекомендований рівень, хоча спостерігається зниження відповідних значень на кінець аналізованого періоду.

Фактично, вартість необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» складається лише з основних засобів, нематеріальних активів та незавершеного будівництва, вартість якого дуже незначна. При цьому спостерігається зростання лише вартості нематеріальних активів. Матеріальна складова майнового потенціалу підприємства представлена лише основними засобами (вартість яких зменшилася наполовину протягом аналізованого періоду), запасами та грошовими коштами.

Структура необоротних активів ТОВ «ЙОДАНКА» характеризується домінуванням непродуктивних (з точки зору майнового потенціалу) елементів (довгострокової дебіторської заборгованості та нематеріальних активів), які не можуть суттєво вплинути (у визначений проміжок часу) на спроможність

підприємства вести виробничо-господарську діяльність..

Майновий потенціал ТОВ «ЙОДАНКА» представлений в основному слабо продуктивними елементами – різноманітною дебіторською заборгованістю та нематеріальними активами. Розмір та частка основних засобів постійно скорочуються, а сукупний розмір продуктивних активів (основних засобів, запасів та грошових коштів) зменшується та складає незначну частину майнового потенціалу підприємства. Нарощування майнового потенціалу ТОВ «ЙОДАНКА» відбувається виключно за рахунок збільшення розміру слабо продуктивних елементів – дебіторської заборгованості різних типів без зростання виробничих потужностей та продуктивності усієї виробничої системи підприємства.

Ведення бізнесу в рамках товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) має свої особливості: однією з головних переваг ТОВ є те, що відповідальність його учасників обмежена. Це означає, що у разі виникнення фінансових проблем або зобов'язань компанії, індивідуальна відповідальність учасників обмежується їхнім внеском до статутного капіталу. Структура управління ТОВ може мати різноманітні моделі управління. Як правило, ТОВ управляється директором або менеджером, призначеним учасниками компанії. Залежно від внутрішніх правил компанії, директорів може бути один або кілька. ТОВ зазвичай зобов'язані вести фінансову звітність, включаючи річну фінансову звітність, податкові декларації та інші бухгалтерські документи, відповідно до вимог законодавства. При здійсненні господарської діяльності ТОВ, як правило, зобов'язані зареєструватися відповідно до законодавства країни, в якій вони здійснюють свою діяльність. Для здійснення певних видів діяльності можуть знадобитися додаткові ліцензії або дозволи.

У третій частині дослідження були розглянуті заходи, спрямовані на підвищення ефективності формування та використання майнового потенціалу товариства з обмеженою відповідальністю "ЙОДАНКА".

Перша група пропозицій спрямована на розширення майнового потенціалу підприємства. В результаті реалізації варіанту встановлення

біогазової установки на шроті було встановлено, що витрати на матеріали значно зменшаться, оскільки в майбутньому відпаде необхідність у закупівлі газу, що дозволить знизити собівартість продукції та значно підвищити конкурентоспроможність продукції ТОВ "ЙОДАНКА".

Друга група пропозицій була спрямована на пошук резервів підвищення ефективності використання наявних потенційних активів підприємства, в основному за рахунок впровадження організаційно-економічних заходів, пов'язаних з оптимізацією структури та підвищенням ефективності використання необоротних активів ТОВ "ЙОДАНКА".

Розраховано економічні показники, що характеризують обидві пропозиції: можливими результатами впровадження заходів, спрямованих на розширення потенціалу майна ТОВ "ЙОДАНКА" та підвищення ефективності його використання, є збільшення чистого прибутку підприємства, збільшення грошового потоку, зниження собівартості продукції, зменшення основних виробничих потужностей при збереженні енергетичної незалежності підприємства енергетичної незалежності підприємства, що свідчить про доцільність їх практичної реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18, № 19-20, № 21-22. - Ст.144.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», 28.12.1994р., №334/94-ВР, із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Наказ Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування»
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
6. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. - Ст.112.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Азарова, А.О. Математичні моделі та методи управління стратегічним потенціалом підприємства: монографія / А. О. Азарова, О. В. Антонюк; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця: ВНТУ, 2019. - 167 с.
10. Андреев, Максим. Протидія рейдерам у господарських відносинах / М. Андреев // Юрист&Закон. – 2023. – № 4. – Режим доступу: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA016369
11. Аніловська, Г. Я. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Г. Я. Аніловська, О. О.

- Столярченко; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л.: ЛьвДУВС, 2019. - 403 с.
12. Антошкіна, Л.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч.-метод. посіб.: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Антошкіна, О. Л. Горяча. - Донецьк: Юго-Восток, 2019. - 450 с.
 13. Вольська, В.В. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / В. В. Вольська; Житомир. нац. агроєкол. ун-т. - Житомир: Полісся, 2019. - 172 с.
 14. Герасимчук, З.В. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк: Волинські Старожитності, 2019. - 335 с.
 15. Гончар, О.І. Актуалізація управління потенціалом підприємства за умов євроінтеграції: монографія / Гончар О. І. - Хмельницький: ХНУ, 2022. - 333 с.
 16. Грабовецький, Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність: навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця: ВНТУ, 2018. Ч. 1. - 2018. - 154 с.
 17. Грабовецький, Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність: навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця: ВНТУ, 2018. Ч. 2. - 2018. - 160 с.
 18. Даценко Г., Коцеруба Н., Крупельницька І., Кудирко О., Лобачева І. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ. 2021. 416 с.
 19. Денисюк, О. Г. Економічна сутність поняття “майновий потенціал підприємства” / О. Г. Денисюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 7 (98). – С. 7 – 12.
 20. Денисюк, О. Г. Класифікація майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк // Вісник ЖДТУ : Економіка, управління та адміністрування. 2009. – Вип. 3(49). – С. 217-221.
 21. Денисюк, О. Г. Система управління майновим потенціалом підприємства / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного

- університету. – 2008. – № 1 (43). – С. 162 – 171.
- 22.Денисюк, О.Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління: дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Денисюк Олена Григорівна; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир, 2010. - 275, [7] арк.
 - 23.Діагностика безпеки розвитку потенціалу підприємства: монографія / О. В. Родіонов [та ін.]. - Луганськ: Ноулідж, 2019. - 291 с.
 - 24.Довбенко, В.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. / В. І. Довбенко, В. М. Мельник; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., випр. і допов. - Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2018. - 229, [3] с.
 - 25.Економічний потенціал підприємства: навч. посіб. / [Балацький О. Ф. та ін.]; за заг. ред. проф. О. Ф. Балацького, проф. О. М. Теліженка. - Суми: Університетська книга, 2021. - 724 с.
 - 26.Євтух, О. Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навч. посіб. / О. Т. Євтух, О. О. Євтух. — К.: ЦУЛ, 2018. — 408 с.
 - 27.Єфімова, О. В. «Теоретичні основи аналізу економічного потенціалу підприємства / О. В. Єфімова // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного університету. 2023. – Вип. 158. – С. 36-39.
 - 28.Іванілов, О. С. Економіка підприємства: підручник / О. С. Іванілов. — 2-ге вид. — К.: ЦУЛ, 2018. — 728 с.
 - 29.Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. Навч.посібник. К.: 2019. – 146с.
 - 30.Кизим Н.А. Крупномасштабные экономико-производственные системы: организация и хозяйствование. – Х.: Бизнес Информ, 1999. – 228 с.
 - 31.Кобець, С. П. Методичний підхід до оцінки економічного потенціалу підприємства / С. П. Кобець, О. М. Ващенко // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021 – № 6. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2021/80.pdf
 - 32.Коваленко, О.Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Ю. Коваленко; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. - Миколаїв: Іліон, 2019. - 313 с.

33. Ковтун, Н.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н. В. Ковтун. - К.: Кафедра, 2019. - 383 с.
34. Ковтун, Н.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. В. Ковтун; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ: Київський університет, 2021. - 527 с.
35. Костирко, Л. А. Фінансова стратегія розвитку майнового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки / Л. А. Костирко, Т. В. Соломатіна // Журнал «Агросвіт». 2019. – № 23. С. 54–61.
36. Краєвська, А. С. Управління майновим потенціалом підприємства [Електронний ресурс] / А. С. Краєвська // Матеріали XLVIII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 13-15 березня 2019 р. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2019/paper/view/7118>.
37. Кузьмін, О. Є. Економічна діагностика: навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. — К.: Знання, 2019. — 318 с.
38. Левицький, Віталій Орестович. "Державне регулювання підприємницької діяльності." / В. О. Левицький // Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах». – 2022. – С. 73-75.
39. Литвиненко, Є. І. Ефективне управління активами і пасивами підприємства, як засіб запобігання банкрутству / Є. І. Литвиненко, І. Й. Плікус // Економічні проблеми сталого розвитку — Суми: СумДУ, 2018. — Ч.3. — С. 124-125.
40. Лободзинська, Т. П. Нормативно-правове забезпечення щодо обліку витрат на поліпшення основних засобів / Т. П. Лободзинська // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2015. – № 12 – С. 206-212.
41. Луговий, О. Правове регулювання протидії рейдерству в Україні / О. Луговий // Jurnalul juridic national: teorie și practică. – 2020. – 41(1). – С. 138-142.

42. Лук'янчиков О. М. Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця [Електронне видання] : монографія / О. М. Лук'янчиков ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2019. – 254 с.
43. Маглаперідзе, А. С. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Маглаперідзе, З. П. Коровина, О. М. Гізатулліна; Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. - Вид. 2-е. - Донецьк: Дмитренко Л. Р. [вид.], 2018. - 253 с.
44. Маслак О. І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О. І. Маслак, О. О. Безручко // Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. – Вип. 1. – С. 121-127.
45. Мельник, Т. Ю. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємства / Т. Ю. Мельник, С. В. Свірко // Економіка, управління та адміністрування. – 2021. – Вип. 1(95). – С. 8-16.
46. Мішеніна, Н. В. Економічний аналіз: навч. посіб. / Н. В. Мішеніна, Г. А. Мішеніна, І. Є. Ярова. — Суми: СумДУ, 2021. — 306 с.
47. Мних, Є. В. Фінансовий аналіз: підруч. для студентів ВНЗ / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ: КНТЕУ, 2021. - 535 с.
48. Мороз, Ю. Ю. Обліково-інформаційна система моніторингу економічного потенціалу підприємства: монографія / Ю. Ю. Мороз; Житомир. нац. агрокол. ун-т. - Житомир: Рута, 2018. - 352 с.
49. Нуруліна, К. Управління активами підприємства в умовах ринкової економіки – Режим доступу: - <http://www.nbuv.gov.ua/portal/.../index.html>.
50. Пазинич, В. І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Пазинич, А. В. Шулешко. — К.: ЦУЛ, 2018. — 408 с.
51. [Парти́н, Г. О.](#) Економічна сутність майнового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / Г. О. Парти́н, С. Я. Фаріон // [Бізнес Інформ](#). - 2020. - № 6. - С. 296-301. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_6_52
52. Парти́н, Г. О. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г. О. Парти́н, Р. І. Заdereцька, О. В. Граціян // Ефективна економіка. – 2016. –

- № 1. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4754>
53. Потенціал і розвиток підприємства : Електронний посібник / Л. Л. Ковальська, К. І. Оксенюк. – Луцьк : ЛНТУ, 2018. – Режим доступу: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0/
54. Потенціал підприємства: формування, управління та розвиток: колект. моногр. / [Прохорова В. В. та ін.; за заг. ред. Прохорової В. В.]. - Х.: НТМТ, 2020. - 319 с.
55. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності : Закон України від 02.11.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1666-19>
56. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності : Закон України від 03.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-20>
57. Прохорова, В.В. Потенціал підприємства: формування і оцінка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Прохорова, В. І. Чобіток. - Х.: НТМТ, 2020. - 211 с.
58. Развитие бухгалтерского учета и аналитического инструментария предприятия: коллективная монография / Под ред.. И. Й. Яремко и проф. Г. Ронэка. – Львов: Издательство Львовской политехники, 2014. – 208 с.
59. Репіна, І. М. Управління активами підприємств: автореферат... д-р економічних наук, спец.: 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / І. М. Репіна. — К.: ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана", 2021. — 20 с.
60. [Рилєєв, С. В.](#) Аналіз майнового потенціалу підприємств: регіонально-галузевий аспект [Електронний ресурс] / С. В. Рилєєв, А. Л. Романчук // [Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.](#) - 2020. - Вип. 2. - С. 301-307. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_2_58

- 61.Рубанов, П. М. Шляхи підвищення ефективності управління оборотними активами підприємств / П. М. Рубанов, М. О. Протасенко // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів та студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої дню науки в Україні (19-23 квітня 2010 р.) / Відп. за вип. А.Ю.Жулавський. — Суми: СумДУ, 2010. — Ч.IV. — С. 168-169.
- 62.Сафонов, Ю.М. Управління потенціалом підприємства: підручник / Ю. Сафонов, Є. Масленніков. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Одеса: Прес-кур'єр, 2022. - 244 с.
- 63.Селіверстова Л. С. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. / Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник; За заг. ред. С.М. Безрутенка. — К.: ЦУЛ, 2019. — 274 с.
- 64.Селіверстова, Л.С. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. / Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник; за заг. ред. Безрутенка Сергія Михайловича, канд. екон. наук; Нац. акад. внутр. справ. - К.: Центр учбової літератури, 2019. - 274 с.
- 65.Сингаївська, К. П. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства / К. П. Сингаївська // Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези II Міжнародної науково-практичної конференції (6-8 листопада 2019 р.). – Житомир, 2019. – С. 385-389
- 66.Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: Навчальний посібник: видання 2-ге, перероблене та доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 356 с.
- 67.Сіменко, І.В. Фінансовий та управлінський аналіз підприємств: теорія та методологія: монографія / І. В. Сіменко, І. В. Гречина, Л. О. Ващенко; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. - Донецьк: Донбас, 2013. - 346 с.
- 68.Сіменко, І.В. Фінансовий та управлінський аналіз підприємств: теорія та

- методологія: монографія / І. В. Сіменко, І. В. Гречина, Л. О. Ващенко;
Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. -
Донецьк: Донбас, 2020. - 346 с.
- 69.Скриньковський, Р. М. Фінансовий стан підприємств: сутність, прийоми
та методи проведення аналізу / Р. М. Скриньковський, Ж. В. Семчук // *Економіка та держава*. — 2021. — № 3. — С. 47-49.
- 70.Стасюк, Г. А. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Г. А. Стасюк. — Херсон:
Олді-плюс, 2018. — 480 с.
- 71.Стец І. І. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посібник / І. І. Стец. —
Тернопіль: Економічна думка, 2010. — 674 с.
- 72.Трусова, Н.В. Фінансовий аналіз підприємства: теорія та практика: навч.
посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Трусова; Тавр. держ. агротехнол.
ун-т. - Мелітополь: Вид. будинок ММД, 2019. - 389 с.
- 73.Тютюнник, Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю. М. Тютюнник. - К.:
Знання, 2019. - 815 с.
- 74.Тютюнник, Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю. М. Тютюнник;
Полтав. держ. аграр. акад. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Полтава: РВВ
ПДА, 2021.Ч. 2. - 2021. - 394 с.
- 75.Тютюнник, Ю.М.Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю. М. Тютюнник;
Полтав. держ. аграр. акад. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Полтава: РВВ
ПДАА, 2021.Ч. 1. - 2021. - 358 с.
- 76.Управління потенціалом підприємства: навч. посіб для студ. вищ. навч.
закл. / А. І. Каталенець [та ін.]; Криворіз. екон. ін-т ДВНЗ "КНЕУ ім.
Вадима Гетьмана". - Кривий Ріг: Вид. дім, 2018. - 323 с.
- 77.[Фаріон, С. Я.](#) Місце майнового потенціалу у структурі сукупного
потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / С. Я. Фаріон // [Вісник
Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки](#). -
2020. - Вип. 4. - С. 150-154. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_4_27
- 78.Федорова, Г. П. Механізми управління активами підприємств на основі їх

- капіталізації / Електронний ресурс – Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En.../Zbirnik_EM_08_2_261.pdf
79. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / В. М. Боронос, І. Д. Скляр, І. М. Кобушко та ін.; За заг. ред. В.М. Бороноса. - Суми: СумДУ, 2019. - 539 с.
80. Хома, І.Б. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / І. Б. Хома, Н. І. Андрушко, К. М. Слюсарчик; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид. - Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 339, [2] с.
81. Цал-Цалко, Ю.С. Фінансовий аналіз: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. С. Цал-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Л. А. Суліменко; Житомир. нац. агроєкол. ун-т. - Вид. 5-е, допов. - Житомир: Рута, 2019. - 608 с.
82. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі. Підручник. К. 2019. 256с.
83. Шваб, Л. І. Економіка підприємства: підручник / Л. І. Шваб. — К.: Каравела, 2018. — 416 с.
84. Шелудько, В. М. Фінансовий менеджмент: підручник / В. М. Шелудько. — 2-ге вид., стереотип. — К.: Знання, 2020. — 375 с.
85. Шеремет, О. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / О. О. Шеремет. — К.: Кондор, 2018. — 196 с.
86. Экономический потенциал региона: анализ, оценка, диагностика: Монография / Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Кубах А.И., Давыскиба Е.В. — Х.: ИД «ИДЖЕК», 2005. — 176 с.
87. Яцкова, О.М. Оцінювання ефективності використання майнового потенціалу об'єктів водогосподарського комплексу: дис.... канд. екон. наук: 08.00.06 / Яцкова Ольга Миколаївна; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне, 2019. - 203 арк.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Баланс
на 1.01.2020 р.

Актив	Код рядка	01.01.2020	01.01.2021
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	10	1069	860
- первісна вартість	11	3606	3591
- накопичена амортизація	12	2537	2731
Незавершене будівництво	20	106	31
Основні засоби:			
- залишкова вартість	30	12536	10821
- первісна вартість	31	28126	27716
- знос	32	15590	16895
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	35	0	0
- первісна вартість	36	0	0
- накопичена амортизація	37	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	40	2	2
- інші фінансові інвестиції	45	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	50	0	0
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	55	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	56	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	57	(0	0
Відстрочені податкові активи	60	0	0
Гудвіл	65	0	0
Інші необоротні активи	70	0	0
Усього за розділом I	80	13713	11714
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	16462	19433
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	0	0
Готова продукція	130	0	0
Товари	140	158	34
Векселі одержані	150	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	274167	321856
- первісна вартість	161	274167	321858
- резерв сумнівних боргів	162	0	2
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	9059	1408
- за виданими авансами	180	10114	15621
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	32	141
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	98	46
- у т.ч. в касі	231	1	4
- в іноземній валюті	240	1843	2378
Інші оборотні активи	250	1	0
Усього за розділом II	260	311934	360917
III. Витрати майбутніх періодів	270	1028	239
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	0	0

Баланс	280	326675	372870
Пасив	Код рядка	01.01.2020	01.01.2021
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	11592	11592
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	0	0
Інший додатковий капітал	330	978	978
Резервний капітал	340	2898	2898
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	254480	304493
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Накопичена курсова різниця	375	0	0
Усього за розділом I	380	269948	319961
Частка меншості	385	0	0
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	10225	10113
Інші забезпечення	410	5841	6649
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
З рядка 420 графа 4 Сума благодійної допомоги (421)	421	0	0
Усього за розділом II	430	16066	16762
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	6545	3255
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	6545	3255
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	21738	25584
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	621	6
- з бюджетом	550	8180	4555
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	140	0
- з оплати праці	580	839	822
- з учасниками	590	228	226
- із внутрішніх розрахунків	600	2091	0
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	279	1699
Усього за розділом IV	620	34116	32892
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	326675	372870

ДОДАТОК Б

Баланс
на 1.01.2021 р.

Актив	Код рядка	01.01.2020	01.01.2021
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	10	860	729
- первісна вартість	11	3591	3655
- накопичена амортизація	12	2731	2926
Незавершене будівництво	20	31	31
Основні засоби:			
- залишкова вартість	30	10821	9186
- первісна вартість	31	27716	27207
- знос	32	16895	18021
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	35	0	0
- первісна вартість	36	0	0
- накопичена амортизація	37	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	40	2	2
- інші фінансові інвестиції	45	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	50	0	190069
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	55	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	56	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	57	0	0
Відстрочені податкові активи	60	0	0
Гудвіл	65	0	0
Інші необоротні активи	70	0	0
Гудвіл при консолідації	75	0	0
Усього за розділом I	80	11714	200017
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	19433	20862
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	0	0
Готова продукція	130	0	0
Товари	140	34	35
Векселі одержані	150	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	321856	134300
- первісна вартість	161	321858	134301
- резерв сумнівних боргів	162	2	1
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	1408	42256
- за виданими авансами	180	15621	2317
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	141	1
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	46	102
- у т.ч. в касі	231	4	2
- в іноземній валюті	240	2378	1831
Інші оборотні активи	250	0	2257
Усього за розділом II	260	360917	203961
III. Витрати майбутніх періодів	270	239	391
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	0	0
Баланс	280	372870	404369

Пасив	Код рядка	01.01.2020	01.01.2021
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	11592	11592
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	0	0
Інший додатковий капітал	330	978	978
Резервний капітал	340	2898	2898
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	304493	343337
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Накопичена курсова різниця	375	0	0
Усього за розділом I	380	319961	358805
Частка меншості	385	0	0
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	10113	8964
Інші забезпечення	410	6649	5826
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
З рядка 420 графа 4 Сума благодійної допомоги (421)	421	0	
Усього за розділом II	430	16762	14790
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	3255	3005
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	3255	3005
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	25584	26624
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	6	0
- з бюджетом	550	4555	77
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	0	72
- з оплати праці	580	822	629
- з учасниками	590	226	226
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	1699	141
Усього за розділом IV	620	32892	27769
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	372870	404369

ДОДАТОК В

Баланс
на 1.01.2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	540	8967	0
первісна вартість	1001	1438	9941	0
накопичена амортизація	1002	898	974	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	31	201	0
Основні засоби:	1010	6900	5923	0
первісна вартість	1011	24362	24805	0
знос	1012	17462	18882	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2	2	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	186779	183650	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	194252	198743	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	19569	26867	0
Виробничі запаси	1101	19346	26556	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	0	12	0
Товари	1104	223	299	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	54	68	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	9698	8101	0
з бюджетом	1135	37403	35648	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	37403	15951	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	172211	293640	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1	109	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	39	620	0
Готівка	1166	1	1	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0

Витрати майбутніх періодів	1170	1559	2320	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	48	2068	0
Усього за розділом II	1195	240582	369441	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	434834	568184	0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11592	11592	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	978	978	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	2898	2898	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	374301	478646	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	389769	494114	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	3123	2285	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	3937	3585	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	7060	5870	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	2754	8649	0

за розрахунками з бюджетом	1620	205	203	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	73	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	633	906	0
за одержаними авансами	1635	175	95	0
за розрахунками з учасниками	1640	226	226	0
із внутрішніх розрахунків	1645	25993	47138	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	7815	10122	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	131	861	0
Усього за розділом III	1695	38005	68200	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	434834	568184	0

ДОДАТОК Д

Звіт про фінансові результати
За 2021 р.

Стаття	Код рядк а	Звітний рік	Попередній рік
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10	349609	413899
Податок на додану вартість	15	47786	48362
Акцизний збір	20	0	0
	25	0	0
Інші вирахування з доходу	30	0	0
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	301823	365537
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	40	199629	232635
Валовий прибуток:			
- прибуток	50	102194	132902
- збиток	55	0	0
Інші операційні доходи	60	58342	95332
У т.ч. дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	61	0	0
Адміністративні витрати	70	34531	29943
Витрати на збут	80	4425	16767
Інші операційні витрати	90	56235	98354
У т.ч. витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	91	0	0
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	65345	83170
- збиток	105	0	0
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	64	77
Інші доходи	130	456	12865
З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний з благодійною допомогою (131)	131		
Фінансові витрати	140	0	0
Втрати від участі в капіталі	150	0	0
Інші витрати	160	395	9310
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	165	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	65470	86802
- збиток	175	0	0
У т.ч. прибуток від припиненої діяльності та/або прибуток від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	176	0	0
У т.ч. збиток від припиненої діяльності та/або збиток від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	177	0	0
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	15388	24191
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	50082	62611
- збиток	195	0	0
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	0	0
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Частка меншості	215	0	0
Чистий:			
- прибуток	220	50082	62611

- збиток	225	0	0
Забезпечення матеріального заохочення	226		
II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Найменування показника	Код рядк а	Звітний рік	Попередній рік
Матеріальні затрати	230	76519	62195
Витрати на оплату праці	240	23735	25146
Відрахування на соціальні заходи	250	8137	8628
Амортизація	260	2059	2138
Інші операційні витрати	270	57628	69619
Разом	280	168078	167726

ДОДАТОК Ж

Звіт про фінансові результати
За 2021 р.

Стаття	Код рядк а	Звітний рік	Попередній рік
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10	362629,2	397157
Податок на додану вартість	15	60438,2	46588
Акцизний збір	20		0
	25		0
Інші вирахування з доходу	30		0
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	302191	350569
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	40	215864	255426
Валовий прибуток:			
- прибуток	50	86327	95143
- збиток	55		0
Інші операційні доходи	60	701	1940
У т.ч. дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	61		0
Адміністративні витрати	70	40174	37191
Витрати на збут	80	4286	5724
Інші операційні витрати	90	3057	4396
У т.ч. витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	91		0
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	39511	49772
- збиток	105		0
Доход від участі в капіталі	110		0
Інші фінансові доходи	120	26	51
Інші доходи	130	1482	0
З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний з благодійною допомогою (131)	131		0
Фінансові витрати	140		0
Втрати від участі в капіталі	150		0
Інші витрати	160	1455	3
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	165		0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	39564	49820
- збиток	175		0
У т.ч. прибуток від припиненої діяльності та/або прибуток від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	176		0
У т.ч. збиток від припиненої діяльності та/або збиток від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	177		0
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	7773	10907
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185		0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	31791	38913
- збиток	195		0
Надзвичайні:			
- доходи	200		0
- витрати	205		0
Податки з надзвичайного прибутку	210		0
Частка меншості	215		0
Чистий:			
- прибуток	220	31791	38913

- збиток	225		0
Забезпечення матеріального заохочення	226		
II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Найменування показника	Код рядк а	Звітний рік	Попередній рік
Матеріальні затрати	230	85599	96380
Витрати на оплату праці	240	24049	25069
Відрахування на соціальні заходи	250	8333	8631
Амортизація	260	1951	2112
Інші операційні витрати	270	56456	48420
Разом	280	176388	180612